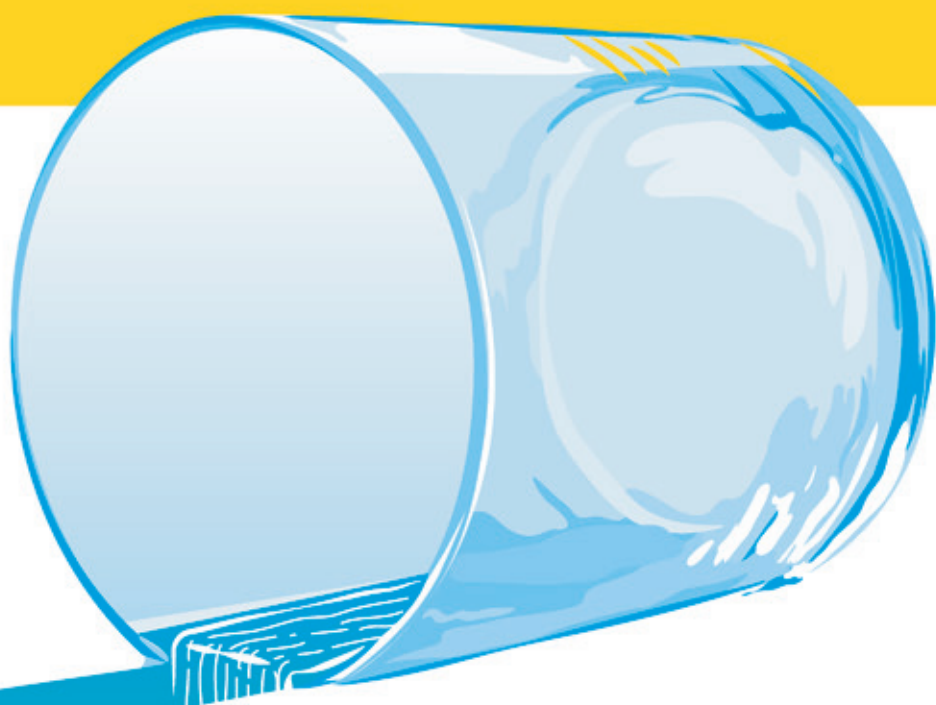

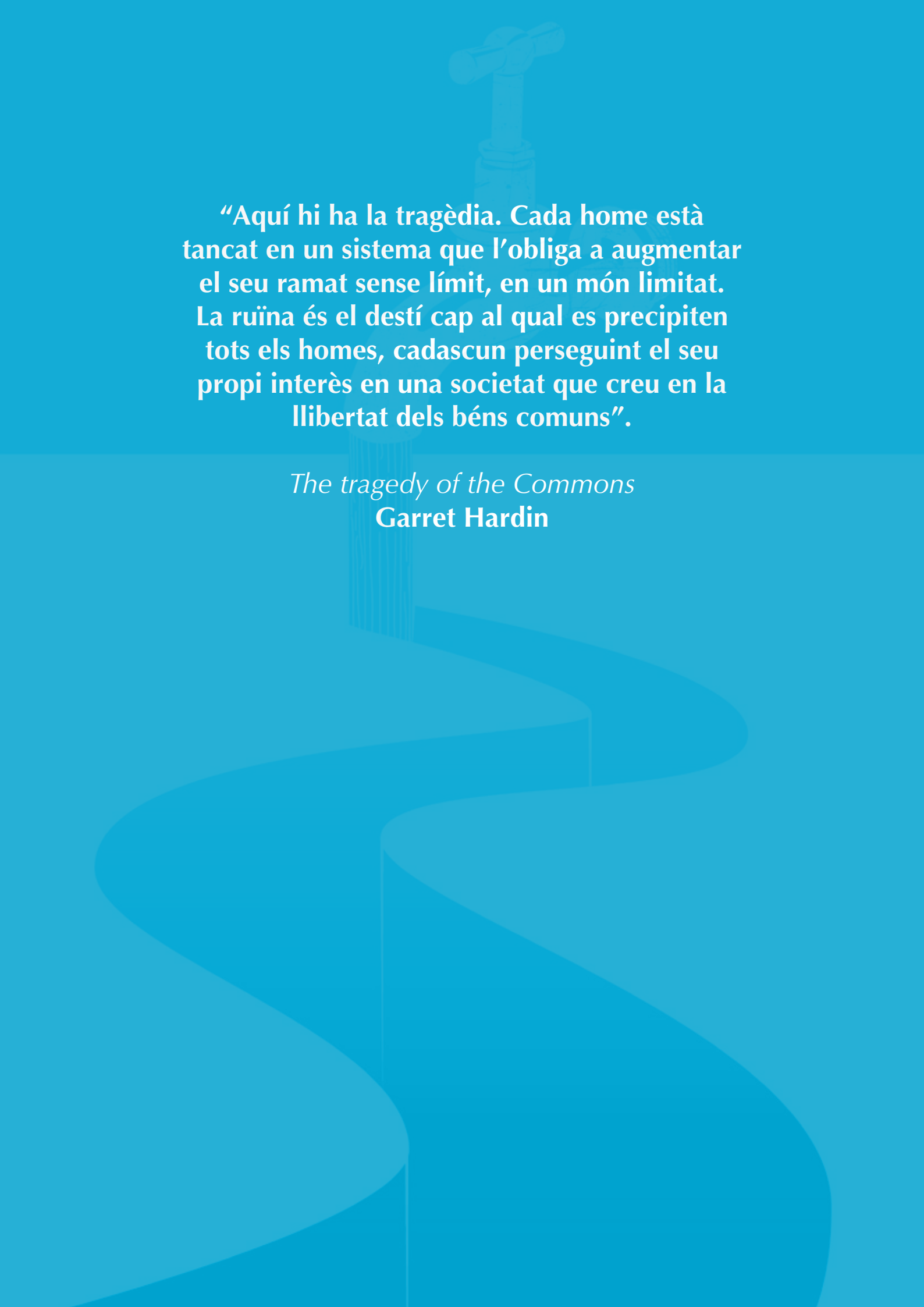
CAT XCD SUD

Xarxa de Cooperació al Desenvolupament
del Sud de Catalunya

NÚMERO 5 / JULIOL - OCTUBRE 2021

Parlem de l'aigua

“Aquí hi ha la tragèdia. Cada home està tancat en un sistema que l’obliga a augmentar el seu ramat sense límit, en un món limitat. La ruïna és el destí cap al qual es precipiten tots els homes, cadascun perseguint el seu propi interès en una societat que creu en la llibertat dels béns comuns”.

The tragedy of the Commons
Garret Hardin

Estiu amb COOPERACIÓ

VULNERACIONS

1 juliol - 30 setembre

TRANSNACIONALS

Activitats gratuïtes
Reserves a tarragona.cat/cooperacio

TARRAGONA JOVE

20 ANYS TARRACON PATRIMONI MUNDIAL

AJUNTAMENT DE TARRAGONA

www.tarragona.cat APP TGN AGENDA

BLOC

LA DIAGNOSI:

PERSPECTIVA NACIONAL I INTERNACIONAL

- 10** **La tragèdia de l'aigua**
Maria Güell i Pons, enginyera civil especialista en grans preses al Banc Mundial.
- 16** **La gestió de l'aigua a Catalunya**
Entrevista a Dante Maschio i Quim Pérez, membres de la Plataforma Aigua és Vida.
- 22** **No hi ha vida sense aigua (de qualitat)**
Òscar Saladié, Càtedra Dow/URV de Desenvolupament Sostenible.
Departament de Geografia de la URV.
- 26** **L'aigua, un dret de vida**
Marco Flores, Amnistia Internacional Tarragona.
- 28** **Aigua que salva vides**
Marc Riera, Agermanament sense Fronteres.

BLOC

CASOS LOCALS:

ELS MOVIMENTS CIVILS DEL TERRITORI EN DEFENSA D'UNA GESTIÓ DE L'AIGUA JUSTA

- 32** **Delta de l'Ebre: gestió de sediments i el repte d'adaptar-se al canvi climàtic**
Entrevista a Manolo Tomàs, Susanna Abella i Matilde Font, coordinadors i membres de la Plataforma en Defensa de l'Ebre.
- 38** **Preservar les platges naturals a les costes tarragonines**
Parlem amb Víctor Álvarez, membre de SOS Costa Daurada.
- 42** **El paradigma del riu Siurana.**
Andreu Escolà Llevat, Grup d'Estudi i Protecció dels Ecosistemes Catalans - Ecologistes de Catalunya (GEPEC- EdC).
- 44** **Recuperació del cabal i la conca del riu Gaià**
Entrevista amb Hèctor Hernández i Andrea Córdoba, de l'Associació Mediambiental de la Sínia.

CEDAT I LA XCD

- 48** **Cap a la transformació ecològica de la cooperació internacional**

Direcció i coordinació: Josep Alcoceba.

Disseny i maquetació: David Oliete.

Il·lustració de portada: Marc Volpini.

Textos i fotografies: Dels seus autors.

Correcció: Servei Lingüístic de la URV.

Impressió: Fundació Topromi.

Primera edició: Tarragona, juliol 2021.

L'aigua és vida

Text: Josep Alcoceba

No és casual que quatre dels cinc articles del primer bloc, la diagnosi, incorporin el binomi aigua i vida en els títols. En concret, els títols ens parlen d'aigua, vida i tragèdia. Un indicador prou clar que tot i la importància de la nostra protagonista, l'aigua, hi ha moltes persones en molts indrets del món amb enormes dificultats per accedir-hi, tant per l'escassetat com per la contaminació sovint provocada per la intervenció antropològica. Una situació que ve de lluny i que és i serà cada vegada més urgent en un futur que ja ha arribat.

Aquesta edició monogràfica sobre l'accés a l'aigua i el sanejament ha estat, sens dubte, la més complicada de totes. Es tracta d'un tema que en el passat hauríem emmarcat dins de l'ODS 6, però, després de parlar-ne i aprendre'n amb vosaltres, ara sabem que va molt més enllà. Així, moltes de les qüestions que ens heu plantejat i hem intentat plasmar en aquestes pàgines són molt més ambiciosos que aquest ODS.

L'estructura que us oferim té un doble enfocament: un primer bloc de diagnosi tant internacional com nacional i, un segon, en què hem volgut acostar-vos la veu de les plataformes i moviments civils del territori. El primer bloc, el de la diagnosi, l'encapçala **Maria Güell**, una enginyera treballadora del **Banc Mundial**, que ens ofereix una breu perspectiva de futur sobre la disponibilitat d'aigua arreu del món i els índexs de contaminació. De fet, parla obertament de la necessitat d'entendre i preveure, a escala macro i micro, una gestió integrada d'aquest recurs.

L'article d'**Óscar Saladié** comparteix la diagnosi de Maria Güell i enfoca l'escassetat i la contaminació de l'aigua. Ell, a més, ho fa amb exemples que ens toquen de ben a prop. En concret, tanca el text esmentant l'alta concentració

de microplàstics a la sorra, els sediments submarins i les aigües superficials de la costa tarragonina trobada pel grup de recerca de TecnaTox de la URV.

De la mà de **Dante Maschio** i **Quim Pérez**, de la **Plataforma Aigua és Vida**, ens replantegem la gestió de l'aigua a casa nostra. Una gestió merament privada que, o bé per falta d'informació o perquè sempre ha sigut així, ens sorprenem quan ens expliquen que aquest model és una anomalia a la resta d'Europa i del món. D'aquesta conversa ressaltem una frase que ens acompanyarà al llarg de tota la revista: "L'aigua és una eina per aprofundir en la democràcia".

El paper dels governs a l'hora de garantir l'accés a l'aigua apareix transversalment en tots els articles. De tots, segurament **Marco Flores**, d'**Amnistia Internacional Tarragona**, és la persona que en fa una referència més completa. Des d'una perspectiva històrica i normativa fins a la realitat d'encara molts països on les persones defensores de drets mediambientals són perseguides per denunciar l'explotació de determinats recursos naturals per part d'agents privats. I ho són amb el vistiplau que calgui. Finalment, per tancar aquest primer bloc, l'escrit de **Marc Riera**, d'**Agermanament sense Fronteres**, ens serveix per posar un exemple concret de com es pot col·laborar eficaçment amb un projecte quan hi ha una contrapart i una diagnosi ben feta. En concret, ens parla de la construcció de pous d'aigua neta per resoldre la contaminació de l'aigua del Camerun.

Aterrant a casa nostra, si parlem de lluites històriques per una gestió correcta de l'aigua i, en concret, per una gestió dels sediments que permeti la sostenibilitat d'un riu i del seu delta, és impossible no parlar de la Plataforma en Defensa de l'Ebre. De fet, **Manolo Tomàs**, **Matilde Font** i **Susanna Abella** són exemples

clars del valor de la militància i l'activisme social. Si bé l'últim boom mediàtic al Delta va ser generat per les conseqüències desastroses del temporal Glòria, va servir, almenys, per evidenciar una situació d'urgència més que clara. Amb tot, sembla que en l'horitzó es dibuixen unes primeres llums d'esperança per al Delta: la inclusió de la gestió de sediments en la nova llei del canvi climàtic. Serem prudents.

En la mateixa línia, val molt la pena compartir l'experiència que ens acosten **Hèctor Hernández** i **Andrea Córdoba**, de l'**Associació Mediambiental la Sínia**, que, de forma molt didàctica, ens expliquen les conseqüències positives d'haver aconseguit que el Gaià hagi pogut recuperar una part dels sediments. Un exemple més que reforça els arguments de plataformes, associacions i altres moviments civils que reclamen recuperar allò que pertany al riu.

El Siurana és, però, l'altra cara de la moneda. Tant és així que l'escrit dels companys del **Gepec**, en concret, d'**Andreu Escolà**, és una reflexió feta, metafòricament, a sang. Està construïda sota el que el mateix autor denomina un autèntic espoli del riu, un cas únic a Europa, sabut i consentit per les diferents administracions que en treuen un rendiment econòmic. Finalment, us donem a conèixer també un text sobre la conversa amb **Víctor Álvarez**, de la **Plataforma SOS Costa Daurada**, que ens exposa una visió crítica de la gestió de les nostres platges i de l'Anella Verda. De l'entrevista en podríem dir moltes coses, però en destaquem només dues: 1) la necessitat de deixar d'entendre les platges com un recurs econòmic (i d'atracció de turisme de masses) i començar a fer-ho com l'ecosistema viu que realment són. 2) La covid-19 ha accelerat l'increment de la consciència social i col·lectiva sobre la importància dels espais naturals, una tendència que ja s'anava estenent en els últims anys.

Per concloure, agafem aquesta última referència de Víctor Álvarez, la que parla de més sensibilització cap als aspectes mediambientals, ja que la necessita i apel·la a una organització civil més empoderada i amb voluntat i capacitat d'exigir uns canvis que, de per si, no es faran. Més encara quan darrere pot haver-hi un rèdit econòmic. Una situació que amb un recurs tan necessari com l'aigua —recordeu el binomi aigua i vida— el rendiment pot ser gairebé infinit. Alguns diran que és el mercat de l'oferta i la demanda. Nosaltres, i totes les protagonistes d'aquesta revista, diem que no és cap mercat, sinó un dret: l'accés a l'aigua no hauria d'haver deixat mai de ser un dret per a tothom.

Aprofitem aquestes últimes línies per acomiadar-nos durant uns mesos. No hi haurà edició de la revista a l'octubre. Però tornarem. Tal com moltes ja sabeu, ara ens toca iniciar un procés de constitució en què vosaltres, les entitats de cooperació i medi ambient, tindreu un paper encara més rellevant. Necessitem uns mesos per preparar aquesta estructura i ens retrobarem —esperem que presencialment— ben aviat. La propera revista, la sisena, ja serà sota aquesta nova estructura. Amb tot, esperem que hagueu gaudit d'aquestes cinc primeres edicions i, de nou, us agraïm haver-nos acompanyat en aquest primer tram de l'aventura. Seguim. ■

LA DIAGNOSI:

PERSPECTIVA NACIONAL I INTERNACIONAL

Il·lustració: Marc Volpini

La tragèdia de l'aigua

Text: Maria Güell i Pons

Maria Güell i Pons, enginyera civil especialista en grans preses al Banc Mundial. El Grup Banc Mundial treballa en totes les principals àrees lligades al desenvolupament: proporciona una gran varietat de productes financers i assistència tècnica, i ajuda els països a fer front als canvis mitjançant l'intercanvi de coneixement d'avantguarda i l'aplicació de solucions innovadores.

EL PLANETA BLAU

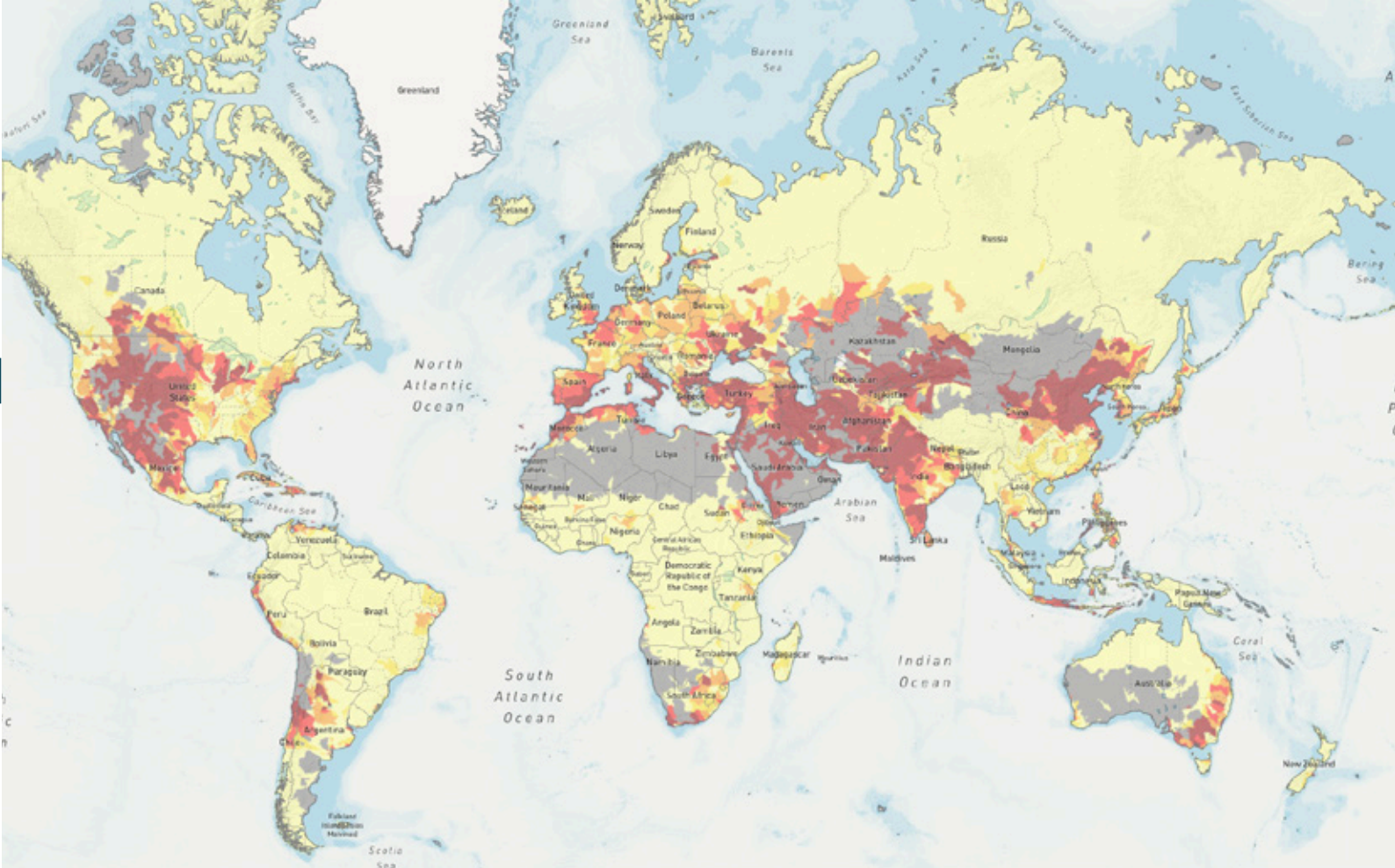
Sovint sentim a parlar de la Terra com el Planeta Blau perquè vist des de l'espai, mars i oceans cobreixen un 71% de la superfície terrestre i contenen 96,5% de tota l'aigua de la Terra. L'aigua també continguda la trobem en glaceres, aqüífers, rius, llacs, humitat a l'aire i el terreny, i als éssers vius. Però una dada menys coneguda és que aquesta aigua representa un volum molt petit en proporció al volum de la terra, on tan sols un 4% és apta per al consum.

L'aigua sosté la biodiversitat del planeta, flueix per tots els continents fins al mar i interconnecta països i cultures. Gràcies a l'aigua es van desenvolupar les primeres grans civilitzacions de la humanitat com Mesopotàmia, Egipte, Xina i l'Índia, durant la revolució neolítica (10.000 aC) al llarg dels rius Tigris-Eufrates, Nil, riu Groc i Indus, respectivament. El desenvolupament de l'enginyeria hidràulica amb la construcció de canals, aqüeductes, preses i reservoris va permetre optimitzar l'agricultura i desenvolupar les grans ciutats, de manera que es va accelerar el creixement i la modernització de la humanitat.

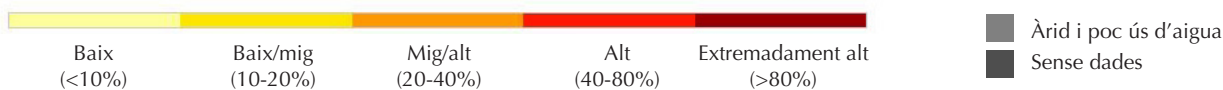
LA CRISI DE L'AIGUA

L'accés a l'aigua i els serveis que se'n deriven, com la producció d'electricitat o els sistemes de sanejament, encara és crucial per a les civilitzacions modernes, però a vegades no s'hi dona prou rellevància, sobretot en països desenvolupats on gestos com obrir l'aixeta per cuinar, encendre el llum, dutxar-se, regar el jardí o rentar el cotxe són considerats necessitats bàsiques de cada llar. Ens oblidem que fa unes dècades l'aigua corrent o l'electricitat a les cases no existia al nostre país i que encara avui és la realitat de moltes altres nacions.

És ben coneguda la crisi climàtica a escala mundial pel ressò mediàtic que se n'ha fet, però a vegades la crisi de l'aigua en l'àmbit global queda en segon pla. El canvi climàtic afectarà sense cap mena dubte la quantitat d'aigua i la freqüència a què la rebem en diferents zones del planeta. És un paràmetre extern difícil d'influenciar en què podem intervenir amb mesures contra les inundacions (construint dics de contenció o ciutats esponja, per exemple) o les sequeres (sistemes d'irrigació optimitzats, construccions d'embassaments). A més del canvi climàtic, cal recordar que l'ús excessiu dels

Estrès hídric per país: any 2030. Escenari moderat.

recursos i la contaminació són factors igualment importants i que cal controlar de manera directa per garantir la sostenibilitat de l'aigua.

L'ús excessiu dels recursos i la contaminació són factors igualment importants que cal controlar de manera directa per garantir la sostenibilitat de l'aigua.

Després de la Conferència de Rio+20, l'any 2012 es van establir un conjunt d'objectius de desenvolupament sostenible (ODS) en els quals es basa l'Agenda 2030 de les Nacions Unides. Consten de 17 objectius i diversos indica-

dors per seguir l'evolució global de temes com la pobresa, la salut, l'educació, la inclusió, la prosperitat econòmica, les ciutats i els territoris, l'energia, el consum i la producció sostenibles, entre d'altres. L'aigua és l'element central que lliga molts dels ODS, impulsa el creixement econòmic, dona suport a ecosistemes saludables i és essencial per a la vida mateixa. L'existència de bases de dades globals i indicadors de seguiment permeten tenir una visió de la situació global per saber on s'han de fer inversions d'infraestructura o de capacitat per garantir un desenvolupament sostenible a llarg termini.

L'aigua s'enfronta a una crisi que planteja un dels problemes més urgents per a la comunitat global en termes d'abastiment, però també de protecció contra avingudes i sequeres. Algunes dades que ho exemplifiquen: el 60% de la població viu en conques hidràuliques estressades per l'aigua, més de la meitat dels aqüífers del món passen per punts límits de la sostenibilitat, tres de cada deu persones no tenen accés a aigua potable, sis de cada deu persones no tenen accés a cap sistema de sanejament, etc. A més, és probable que el canvi climàtic faci augmentar la freqüència

i la gravetat de les inundacions i les sequeres. L'impacte sobre l'economia a causa de l'escassetat d'aigua podria arribar fins al 6% del PIB en molts països.

L'aigua s'enfronta a una crisi que planteja un dels problemes més urgents per a la comunitat global en termes d'abastiment, però també de protecció contra sequeres.

L'estrès hídric és el terme que s'utilitza per descriure la dificultat per trobar aigua dolça o l'esgotament de les fonts d'aigua disponibles. L'escassetat d'aigua és el terme que s'utilitza quan l'aigua està menys disponible. La crisi de l'aigua és el terme que s'utilitza quan no hi ha prou aigua dolça i neta per satisfer la demanda. L'escassetat d'aigua pot ser física, és a dir, hi ha recursos hídrics inadequats disponibles en una regió o economia, per exemple quan els governs no gestionen adequadament els recursos disponibles. La crisi de l'aigua a escala global té tres vessants: en

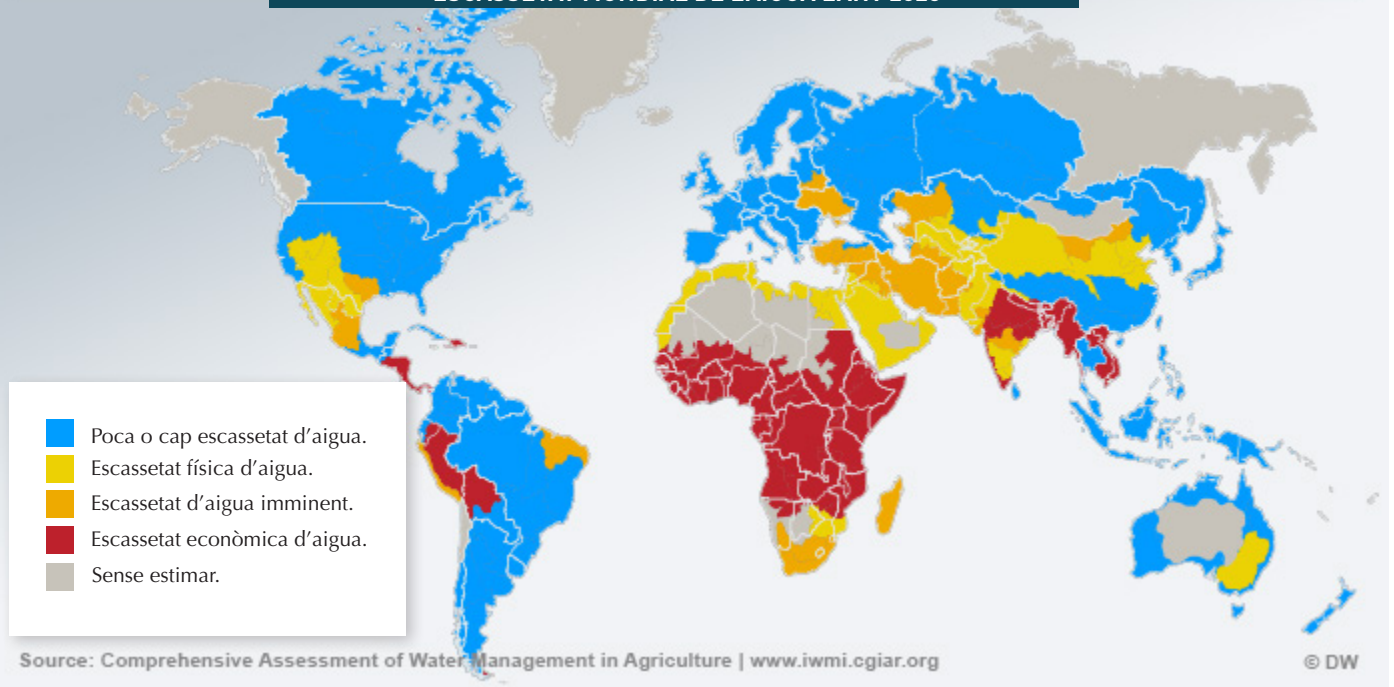
tenim massa, massa poca o està massa contaminada. Massa, pels impactes devastadors de les inundacions; massa poca, pels períodes de sequera, i massa contaminada a causa de l'augment dels químics presents en l'aigua procedents de diversos usos (agrícoles, industrials, mèdics, etc.), sense oblidar que en molts llocs del món les aigües residuals no es recullen ni es tracten.

Les conseqüències de la crisi de l'aigua són locals, nacionals, transfrontereres, regionals i globals en aquest món interconnectat i ràpidament canviant. Les conseqüències són percebudes desproporcionadament pels països i ciutadans més pobres i els més vulnerables. A més, la manca d'aigua pot influir en la pèrdua de zones

Tres de cada deu persones no tenen accés a aigua potable i sis de cada deu persones no tenen accés a cap sistema de sanejament.

agrícoles i industrials, estimular la migració massiva de població i, en extrem, provocar conflictes civils com la guerra de Síria.

ESCASSETAT MUNDIAL DE L'AIGUA L'ANY 2025

LA GESTIÓ INTEGRADA DE L'AIGUA

Entendre que l'aigua té una naturalesa finita és un factor clau per millorar la gestió dels recursos hídrics tant a escala local com global. Començant per una gestió eficaç amb l'usuari, no podem oblidar altres aspectes com la gestió de paisatge en la conca o la coordinació global de governs, institucions globals i financeres. Que l'aigua està en constant moviment i forma part d'un cicle és obvi, però val la pena veure-la com a component d'un sistema molt més gran, on juguen diversos usuaris amb interessos diversificats.

Cal gestionar l'aigua a les conques fluvials. Al món hi ha 286 conques fluvials compartides per 153 països. Com podeu veure a la figura 3, els límits de les conques hidrogràfiques no coincideixen amb els límits nacionals, i en zones on l'aigua és escassa, les inundacions o la contaminació no estan ben gestionades, l'ús comú dels rius o aqüífers compartits pot induir a conflictes entre països.

Les precipitacions que cauen en una conca hidrogràfica, en forma de pluja o neu, acaben desembocant en rius o en aqüífers d'aigües subterrànies amb els seus propis límits. Les aigües superficials i subterrànies sovint estan relacionades. Els canvis significatius en les conques hidrogràfiques impacten sobre les aigües subterrànies (poden accelerar o reduir la percolació de l'aigua des de la superfície cap al subsòl), i una extracció significativa de les aigües subterrànies pot reduir les aigües superficials aigües avall (perquè les aigües subterrànies poden emergir a la superfície a través de fonts o altres fluxos). Atès que solen ser sistemes connectats, la gestió coordinada de les aigües superficials i subterrànies és important perquè els recursos hídrics siguin sostenibles. Tot i això, sovint no comparteixen els mateixos límits ni són gestionats per les mateixes persones, ni en el mateix espai ni en el mateix temps.

Els canvis d'ús del sòl o les extraccions aigües amunt tenen influència aigües avall. L'ús del sòl afecta directament la quantitat d'aigua retinguda al sòl i a la vegetació. Per exemple, el tipus de coberta del sòl influeix en la rapidesa amb què s'evapora l'aigua, mentre que la vegetació controla allò que es pot interceptar o transpirar de nou a l'atmosfera, o quina proporció de precipitacions s'escola als rius, es conserva a mesura que la humitat del sòl es percola a aigües subterrànies.

L'augment del consum d'aigua riu amunt significa menys aigua disponible riu avall, com passa en la construcció de grans preses. Un altre exemple seria l'expansió significativa dels boscos o l'agricultura en una part de la conca, que afecta la producció d'energia en una instal·lació hidroelèctrica aigües avall o la disponibilitat d'aigua per a les ciutats. En altres casos, una tala massiva d'arbres a

les parts superficials de la conca o la urbanització ràpida de certes zones es pot traduir en un volum d'avinguda molt superior a les parts inferiors. Això posa de manifest el risc clau de no gestionar l'aigua com a sistema hidrològic: l'explotació descoordinada de l'aigua pot crear compromisos significatius o conseqüències imprevistes en qualsevol altra part del sistema i en escales de temps diferents.

Entendre que l'aigua té una naturalesa finita és un factor clau per millorar la gestió dels recursos hídrics tant a escala local com global.

Els usuaris de l'aigua la gestionen. Les decisions preses pels usuaris de l'aigua (llars, agricultors, industrials, serveis energètics, alcaldes, etc.) tenen impactes significatius en els sistemes biofísics i productius descrits anteriorment. Per tant, les intervencions a escala de sistema poden tenir tant a veure amb els incentius per canviar el comportament humà com amb les infraestructures hídriques o les millores en l'eficiència de l'aigua per al consum d'aigua domèstic o els sistemes de reg.

El futur de la gestió de l'aigua implica entendre que és un bé comú limitat i coordinar les necessitats de l'agricultura, la indústria i els ecosistemes, entre d'altres, com a sistemes integrats i no per separat. A escala global, l'aigua és un recurs compartit i s'ha de gestionar en conseqüència per fer-lo sostenible per a les generacions futures. El repte de com fer-ho es troba, sens dubte, a recollir i compartir informació per adoptar solucions òptimes, garantir la comunicació entre usuaris i en temes de governança de l'aigua en tots els àmbits, per evitar que la crisi de l'aigua es transformi en tragèdia. ■

Definició i FUNGIONS?

café
per la nova
activa de l'aigua
a la, escoles
- control de referències
per el accés a
info desde les inst

Traslladar en
implementar
plans prioritaris
polítiques de
curto i llarg
per documentar
resultats

Organitzar
Reunions
Reunions
Reunions

facilitar
eines a les
AS i pacients
i q. denuncies

ambients

Potència i espais
de participació
i a ciutadania
més del
que

Primer taller de debat
sobre les definicions de l'Observatori
Ciutadà Metropolitana de l'Aigua

DOCUMENT DE REFLEXIONS OBERTES
Grup motor OMA

**L'AIGUA ÉS VIDA
UNA MERCADERIA**

Moviment
Aigua pública
i democràtica

Aigua Pública

Guillem Café

Dante Maschio i Quim Pérez Plataforma d'Aigua és Vida

Dante Maschio prové d'Enginyeria sense Fronteres de Girona. S'arrela a Aigua és Vida per poder treballar de forma més estreta i directa en totes les campanyes i projectes relacionats amb la gestió de l'aigua.

Quim Pérez és ecologista de base i prové d'Ecologistes en Acció. Aquesta experiència prèvia el va introduir en totes les qüestions derivades de l'aplicació de la Directiva marc de l'aigua abans d'arribar a Aigua és Vida. Coneix perfectament les associacions i lluites ciutadanes del Camp de Tarragona i Terres de l'Ebre, sobretot aquelles relacionades amb la gestió dels rius i les conques.

Text: Josep Alcoceba

Fotos: Plataforma Aigua és Vida

Què és la plataforma Aigua és Vida?

Dante Maschio: Aigua és Vida és una plataforma catalana que aglutina 28 organitzacions d'arreu de Catalunya amb l'objectiu comú de tenir una gestió pública i democràtica de l'aigua. Volem que aquesta política inclogui el dret humà a l'aigua, entenent-lo com un bé comú i incloent-hi tota la qüestió mediambiental.

Quim Pérez: La Plataforma se sustenta en tres grans pilars: el dret humà a l'aigua, la gestió pública i democràtica i la preservació dels ecosistemes fluvials.

Catalunya és una anomalia en la gestió de l'aigua? A escala mundial, el 90% de les connexions d'aigua són gestionades pel sector públic, mentre que a Catalunya només ho estan el 17%.

D.M.: Als anys noranta es van impulsar polítiques mediambientals de privatització de l'aigua de forma massiva. Van fracassar de forma generalitzada i, a poc a poc, tant països com ciutats i municipis han anat recuperant la gestió pública d'aquest recurs. Però no a Catalunya. La recuperació ha començat tot just fa deu anys i encara hi ha molt de camí per recórrer. Per això diem que és una anomalia. Perquè tenim la situació contrària.

Q.P.: De fet, segons dades del Dr. Emanuele Lobina,¹ a Catalunya tenim aquesta xifra de més del 85% de la gestió privada, mentre que a l'Estat espanyol és del 50%, a Europa un 30% i al món, un 10%.

“Creiem que els processos de remunicipalització han de començar per un empoderament de la ciutadania. (...) Sense accés a la informació no podem fer campanyes de sensibilització per a l'empoderament”

Com es treballa i quina és la importància del moviment civil i que la ciutadania conegui aquesta situació? És un tema potser encara força desconegut.

D.M.: Creiem fermament en la massa crítica. La reflexió que nosaltres fem al darrere és aquesta: els governs que ens representen han de fer les polítiques que la ciutadania vol i si aquesta no demana un canvi, els governs difícilment el faran.

Nosaltres creiem que els processos de remunicipalització han de començar per un empoderament de la ciutadania. Fins ara, el que hem vist de la gestió privada de l'aigua és que ens deixat una ciutadania molt desinformada sobre aquest servei.

Per tot això és imprescindible fer campanyes de sensibilització i educació. Des d'Aigua és Vida sempre diem que és primordial garantir l'accés a la informació. Sense aquest accés, no podem fer campanyes de sensibilització per a l'empoderament.

Quin canal comunicatiu soleu utilitzar? Teniu dificultats per aparèixer en els principals mitjans de comunicació?

D.M.: Principalment xarxes socials, perquè és el canal més neutre. Els grans mitjans de comunicació a Catalunya estant totalment tutelats per les grans empreses de l'aigua i, en concret, per Agbar. Això ens comporta que qüestions que, teòricament podrien ser portada, no ho siguin. Per això acabem treballant tant a través de les xarxes socials.

Q.P.: Després d'assabentar-nos de quan s'acabava una concessió, Aigua és Vida ha treballat molt per trobar moviments socials que poguessin estar interessats en aquest canvi de model. En el cas de Terrassa, per exemple, ens vam trobar

amb un grup d'ONGD ja organitzades en un consell d'acció d'entitats. Pensem que l'aigua és una eina per aprofundir en la democràcia. El fet de remunicipalitzar els serveis ens dona la possibilitat que realment la ciutadania pugui tenir-ne un control i participar en la gestió.

“Pensem que l'aigua és una eina per aprofundir en la democràcia”

Vosaltres us heu trobat aquesta restricció informativa. Molts ajuntaments de municipis petits també s'han vist envoltats de processos judicials molt farragosos...

Q.P.: Ens trobàvem voluntats polítiques molt aïllades. Això, a poc a poc, està canviant. I el fet de trobar cert gruix polític que estudia aquest empoderament de la gestió de l'aigua i porta aquest debat al

cens facilita molt que pugui arribar a primera línia.

A aquesta dificultat per no trobar un suport en el govern, s'hi afegeix una ciutadania poc informada i que, per tant, no demana aquest canvi.

Q.P.: Però això ha canviat i ara les estadístiques parlen que més del 80% de la població vol una gestió pública de l'aigua. Si som capaços de transmetre aquests resultats als governs, potser s'atreveixen a fer el pas. Després, com és sabut, hi ha tot el tema dels petits ajuntaments quan intenten canviar el model de gestió i es troben immersos en processos judicials molt complicats.

De qui és la competència de l'aigua i quin paper hi té l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA)?

Q.P.: L'aigua que va des del dipòsit municipal a les aixetes de les llars és de l'ajuntament. Hi ha excepcions com l'àrea metropolitana de Barcelona, on els

ajuntaments van delegar les competències en el govern de l'àrea metropolitana. Després hi ha la gestió des dels punts de captació fins al dipòsit municipal i això és de la Generalitat.

A més, des d'Aigua és Vida hem reclamant que l'ACA ajudi els municipis a dotar-se de serveis jurídics que els ajudin a fer front a la situació que explicàvem abans. Tot això, però, encara està pendent de resoldre's.

Però aleshores existeix aquest pla d'acompanyament de la Generalitat.

Q.P.: Hi ha una moció aprovada en el Parlament en aquest sentit. A més, des de l'Associació de Municipis i Entitats per l'Aigua Pública (AMAP), juntament amb Enginyeria sense Fronteres, han publicat la versió catalana del Manual de remunicipalització del serveis públics de l'aigua.² Davant de tots els canvis que des del lobby de l'aigua s'han fet en l'àmbit legislatiu per dificultar la remunicipalització de l'aigua, aquest

és un document que té com a objectiu donar suport als ajuntaments en aquest procés.

Quantes vegades haureu sentit a dir que la gestió privada és més eficient que la pública i que, per tant, la gestió pública de l'aigua no és una bona causa.

D.M.: Crec que aquest argument ja està superat. Era un dogma liberal que amb els anys s'ha anat desmuntant tot sol i des d'Aigua és Vida hem fet una molt bona feina contribuint-hi. Per exemple, a través d'una campanya on es mostrava com el 56% dels costos del rebut de l'aigua de l'àrea metropolitana de Barcelona no s'haurien d'imputar en la tarifa.

Q.P.: Recentment un informe del relator de Nacions Unides pel Dret a l'Aigua exposa totes les mancances de la gestió privada,³ pel que fa a transparència, interessos, abús de poder, etc. Una situació que aquí a Catalunya s'ha demostrat quan els 42 municipis que han volgut remunicipalitzar l'aigua s'han vist immersos, en

tots els casos, en demandes d'Agbar o afiliades.

D.M.: A més, caldria definir què és l'eficiència. Perquè aquests són termes dogmàtics ja massa pervertits. Què entenem per eficiència? Per què per nosaltres l'eficiència és també una eficiència social i ambiental, no només econòmica. Passa el mateix amb la paraula sostenibilitat.

Q.P.: L'economia ecològica diu que s'haurien d'internalitzar els costos socials i ambientals. Que no només és un balanç econòmic, que sempre hi ha derivades d'impacte ambientals i socials que algú els paga.

“Per nosaltres l'eficiència és també una eficiència social i ambiental, no només econòmica”

Tot i això, el cas d'Arenys de Munt o Terrassa demostra que tant en municipis petits com ciutats mitjanes es pot municipalitzar el servei de l'aigua.

Q.P.: S'ha de tenir en compte que hi ha municipis i ciutats petites que haurien de mancomunar serveis i compartir amb altres municipis els serveis de laboratori, enginyeria, etc.

Creieu que el dret a l'aigua en l'Agenda 2030 (ODS 6) pot tenir un impacte positiu?

D.M.: Des d'Aigua és Vida som molt crítiques amb els ODS. L'Agenda 2030 no ens agrada i no creiem que s'hagi d'implementar. En el cas de l'aigua, per exemple, cal saber que ja l'any 2010 Nacions Unides va reconèixer un dret humà a l'aigua i al sanejament molt més ambiciós i amb unes dimensions que l'actual ODS 6 no preveu. El que sí s'ha de reconèixer és que les administracions estan agafant aquesta Agenda amb molta força. Amb això, potser el treball de les associacions és millorar-la dotant-la de contingut.

En tot cas, potser el que s'ha d'implementar per assolir aquests objectius és aplicar mesures de decreixement. Si l'Administració s'apodera d'aquesta agenda perquè està buida de contingut, el que hem de fer nosaltres és dotar-la'n. Finalment, una altra crítica a Nacions Unides és que, a través de l'Agenda 2030, s'està oferint un xec en blanc per la col·laboració publicoprivada.

Però potser el que és interessant d'aquesta Agenda és que facilita una eina de consens entre Administració i ciutadania. Pot ser molt interessant si a través d'organitzacions i moviments civils s'aconsegueix canalitzar els objectius emmarcats en aquesta agenda tot dotant-los d'uns resultats concrets i adaptats a la realitat de cada economia i d'un monitoratge, i fer-los arribar a l'Administració.

D.M.: Sí, perquè marca un horitzó a seguir. Això és cert en el moment que veiem que l'Estat té una cartera ministerial de l'Agenda 2030. També en el moment que veiem que els moviments socials tenen moltes reminiscències d'aquesta cartera i això serveix per implantar mesures ambientals. A més, pot ser interessant perquè obliga al monitoratge de dades. És un encàrrec de Nacions Unides que ens obliga a recollir dades. Amb l'aigua les dades no les tenim, i això pot ser un reclam.

Tot i això, des d'Aigua és Vida no creiem en una agenda que propugna el desenvolupament. Creiem que està totalment mal formulada quan planteja voluntats d'erradicar problemàtiques que venen del mateix model de creixement que hem impugnat des del principi.

“Des d'Aigua és Vida no creiem en una Agenda 2030 que propugna el desenvolupament. (...) Està mal formulada quan planteja erradicar problemàtiques que venen del mateix model de creixement”

D'un temps ençà, heu notat més implicació de la ciutadania en els vostres projectes? Hi ha hagut cap canvi de l'Administració? Creieu que les conseqüències de la covid-19 poden haver-hi marcat un abans i un després?

Q.P.: Crec que cada vegada hi ha més gent informada. Això és degut a un deteriorament ambiental cada vegada més evident. Els moviments ecologistes ho estem notant amb l'augment de moviments de lluita i resistència a processos urbanístics per tot Catalunya. Cada vegada estem arribant a més sectors i col·lectius de drets humans veuen que l'aspecte

ambiental és vida. La gent està palpant el col·lapse i que la pandèmia és una llum vermella.

D.M.: Crec que amb el temps hem anat sumant suports socials i algunes institucions han reconegut que cal fer el pas en tot allò que anem dient. I la covid-19 ha accelerat aquest procés, efectivament. En el cas de l'aigua és molt evident. A Catalunya aquest debat abans no hi era i ara hi ha molts ajuntaments que el tenen en compte i que ho saben, fins i tot han vist les contradiccions de tenir un model privat de la gestió de l'aigua i de tot el que això implica. La pandèmia ha servit per demostrar que la gestió privada no garanteix el dret a l'aigua, i que

en situacions d'emergència sempre és l'Administració i la societat qui respon. Necessitem uns serveis enfortits per garantir tots aquests drets davant les noves emergències que vindran. ■

Creus que tens actituds masclistes

i vols canviar-les?

SAHTE JOVES

(de 15 a 21 anys)

*Servei d'Atenció a homes joves
de les Terres de l'Ebre*

Més informació:

649 644 874

sahtejoves@gmail.com

Associació Atzavara-arrels

C/ Poeta Vicent García, 3
(davant la Renfe de Tortosa)

900 900 120
**Contra la violència
masclista** Atenció 24 h

No hi ha vida sense aigua (de qualitat)

Text: Dr. Òscar Saladié.

Càtedra Dow/URV de Desenvolupament Sostenible, Departament de Geografia, Universitat Rovira i Virgili.

Des de fa gairebé cinquanta anys que el cinquè dia del mes de juny se celebra el Dia Mundial del Medi Ambient. Una data que ens en recorda la importància i com de necessària és la preservació. El medi ambient es veu contínuament alterat, degradat i impactat per les activitats que els grups humans duem a terme i que, bàsicament, estan relacionades amb la percepció que en tenim. El nostre entorn és el lloc (1) d'on obtenim els recursos naturals que satisfan les nostres necessitats (bàsiques o no); (2) és el suport dels assentaments, activitats socioeconòmiques i infraestructures de transport i comunicació, i (3) és el lloc on aboquem els productes residuals (sòlids, líquids i gasosos) generats en tota mena de processos.

L'aigua és un dels recursos naturals que es veu amenaçat pel nostre model de desenvolupament. També disposa d'una data al calendari. El Dia Mundial de l'Aigua és el 22 de març. A diferència d'altres recursos naturals, la quantitat d'aigua en el conjunt del planeta és constant. Canvia la distribució territorial en el marc del cicle hidrològic i també en canvia l'estat: sòlid, líquid i gasós. L'aigua dolça representa al voltant del 3% del total, percentatge que disminueix si únicament tenim en compte la que es troba en llacs, la que circula pels rius i la confinada en aqüífers accessibles. Tot i això, continua sent una quantitat més que considerable.

La distribució de l'aigua dolça al llarg i ample del planeta és poc homogènia. Hi ha zones on aquest recurs és molt escàs. En alguns casos l'escassetat no és deguda a unes existències exigües sinó a una demanda creixent que supera l'oferta. Totes les activitats (indústria, agricultura, serveis, etc.) consumeixen aigua. És cert que els processos són cada cop més eficients: necessiten menys quantitat d'aigua per obtenir un

determinat producte. També ha disminuït el consum per càpita en l'àmbit domèstic. No obstant això, encara ens queda molta feina per fer si volem afirmar que el nostre consum d'aigua és sostenible. D'altra banda, serveix de poc disposar d'aigua si la qualitat no la fa apta per a l'ús a què es voldria destinar. Hi ha molts processos d'origen antròpic que provoquen la degradació i contaminació de l'aigua. La composició es veu alterada per la incorporació de productes alguns dels quals són tòxics i contaminants.

Hi ha molts processos d'origen antròpic que provoquen la degradació i contaminació de l'aigua.

Un altre tema de debat és si l'accés a l'aigua potable ha de ser considerat un negoci o bé un dret. Si és un negoci, llavors el sector privat pot subministrar aquest recurs a canvi d'un benefici econòmic. Per contra, si l'aigua es considera un dret, llavors són els governs els que se n'han de responsabilitzar i gestionar-ne l'accés de manera eficient. Hem d'evitar que la generació d'un benefici s'acabi convertint en una barrera perquè les classes més desfavorides de la societat accedeixin a l'aigua. Això sí, la ciutadania tenim el deure de fer-ne un ús responsable. Riccardo Petrella, en el seu "Manifest de l'aigua", diu que no n'hi ha prou de proclamar que l'aigua pertany a la humanitat sinó que s'han d'invertir les tendències que porten cap a la privatització de tots els béns i serveis.

No hi ha vida sense aigua, afirma el principi 1 de la Carta europea de l'aigua de 1968. Hem de fer-ne un ús adequat i racional. És un recurs natural bàsic i imprescindible que ha de ser tingut en compte en els processos d'ordenació i planificació territorial. La solució al dèficit entre oferta i demanda d'aigua no hauria de ser fer viatjar a l'aigua a grans distàncies mitjançant canalitzacions. El que s'ha de fer primer de tot és evitar que se'n produeixi un dèficit. Però també hem d'evitar la contaminació de rius, llacs, aqüífers i mars.

Les masses d'aigua salada que conformen els mars i oceans també en veuen alterada la qualitat i composició com a conseqüència, directa o indirecta, de les nostres activitats. La cada cop més concentració de gasos d'efecte d'hivernacle a l'atmosfera està alterant el balanç de radiació terrestre. La primera conseqüència és l'augment de la temperatura de les capes baixes de l'atmosfera, però també la temperatura de l'aigua del mar. El canvi de temperatura, a més de suposar un augment del volum, comporta que hi hagi espècies marines que no tinguin la capacitat d'adaptar-se a la nova realitat. Tampoc hem d'oblidar el procés d'acidificació d'aquestes aigües.

Una altra amenaça per als ecosistemes marins és la presència de tota mena de productes residuals, especialment plàstics. Es coneixen com brossa marina. Cada cop n'hi ha més presència i concentració, cosa que repercuteix negativament en aquests fràgils ecosistemes i també en les activitats socioeconòmiques que s'hi duen a terme. L'any 2001 l'Assemblea General de les Nacions Unides va reconèixer la qüestió de la brossa marina com un problema global i va fer una crida a posar en marxa accions per fer front a aquesta amenaça. L'any 2003 el Programa de les Nacions Unides per al Medi Ambient (PNUMA) va engegar l'anomenada Iniciativa global

sobre brossa marina. En el cas de la Unió Europea existeix des de l'any 2008 (revisada l'any 2017) la Directiva marc sobre l'estratègia marina. Entre els seus objectius es trobava assolir el bon estat ambiental dels mars en l'horitzó de l'any 2020. La qüestió de la brossa marina es troba al descriptor número 10: "Les propietats i les quantitats de brossa marina no han de resultar nocives per al medi litoral i el medi marí."

Hem d'evitar que la generació d'un benefici s'acabi convertint en una barrera perquè les classes més desfavorides de la societat accedeixin a l'aigua.

Les solucions al problema de la brossa marina inclouen el coneixement del problema, la prevenció i la mitigació per evitar l'arribada d'aquests productes al mar, la recollida dels que ja s'hi troben i un canvi en el nostre comportament. El reptes clau a l'hora d'afrontar la prevenció i la mitigació de la brossa marina són identificar (1) les fonts, (2) les maneres com aquests materials són alliberats al mar, (3) l'origen geogràfic, (4) les vies i (5) els mecanismes de transport. Es calcula que entre un 70-80% de la brossa marina prové de fonts terrestres.

Foto: Alba Mariné / Diari de Tarragona.

La major o menor concentració de brossa marina dependrà de factors com la distància a la zona litoral, la densitat de població d'aquesta zona litoral, la fisiografia de la costa, la presència de la desembocadura de rius, la profunditat del mar i les condicions oceanogràfiques (corrents marins i topografia). El material residual més abundant que es troba en mars i oceans és el plàstic. Un estudi del Departament de Geografia de la URV fet al golf de Sant Jordi mostra que gairebé un 80% de tota la brossa recollida per embarcacions de pesca d'arrossegament és plàstic (sobretot bosses i residus sanitaris). El segon lloc l'ocupen, ja a molta distància, els objectes metàl·lics. El plàstic és el principal problema. Als macroplàstics (bosses, botelles, etc.), s'hi han d'afegir els microplàstics i la seva introducció a la cadena tròfica. Un estudi recent del grup de recerca TecnAtox de la URV ha determinat l'existència d'una alta concentració de microplàstics a la sorra de les platges, als sediments submarins i a les aigües superficials de la costa de Tarragona.

L'any 2001 l'Assemblea General de les Nacions Unides va reconèixer la brossa marina com un problema global i va fer una crida a posar en marxa accions per fer front a aquesta amenaça.

Jared Diamond, autor entre altres del llibre Col·lapse. Per què unes societats perduren i altres desapareixen, afirma que entre les diferents "bombes amb temporitzador" que amenacen l'espècie humana es troba la qüestió de l'aigua. Una amenaça que cal començar a desactivar d'una vegada per totes perquè, tal com afirma el mateix autor, els fusibles de l'artefacte faran que esclati en unes poques dècades. Ara bé, Diamond és contundent quan diu que els problemes ambientals globals s'han de resoldre en conjunt i que servirà de ben poc si només en resollem uns quants.

Una part de la solució està condicionada a la capacitat (i voluntat) que tinguem d'integrar les activitats socioeconòmiques al medi ambient. Aquesta integració ambiental s'aconseguirà si actuem en conseqüència i som conscients que bona part dels recursos naturals que possibiliten el nostre model de desenvolupament són limitats, que cada territori té més o menys aptitud per acollir assentaments, activitats i infraestructures de transport i comunicació, i que aquest mateix territori té una capacitat màxima per rebre els productes residuals generats a les nostres activitats.

Pel que fa a l'aigua, no hem de minimitzar les repercussions degudes a una gestió inadequada o a la no existència d'aquesta gestió. La sobreexplotació i la contaminació de l'aigua són realitats d'avui dia molt preocupants, alhora que tenen repercussions en els ecosistemes naturals. ■

Taller

BALCONS VERDS: LA BIODIVERSITAT A CASA TEVA

El taller proposa crear un punt verd que fomenti la biodiversitat d'espècies animals a casa nostra, balcons, terrasses o jardins.

L'arribada del bon temps és un moment idoni per fer-ho: a més a més de guarnir els nostres espais amb plantes i flors, ens ajudarà a augmentar les poblacions d'insectes pol·linitzadors, que són fonamentals per a la vida al planeta i en els darrers anys s'estan reduint força.

A càrrec de **Toni de la Torre**, tècnic de Medi Ambient de la URV.

- **Centre Cívic de Sant Salvador,**
dimarts 6 de juliol de 2021, de 10 a 11.45 h

Activitat a l'aire lliure

Inscripcions al web: <https://www.tarragona.cat/centrescivics>

Foto: Amy Rollo / Unsplash

Quan parlem de l'aigua podem dir que és essencial, vital i una necessitat per a la vida. Sense aigua no és possible la vida de cap criatura, gran o petita. Per tant, és un bé de la humanitat que es converteix en un dret per existir, un dret que s'ha de protegir.

Marco Flores, membre d'Amnistia Internacional Tarragona.

ARTICLE

Text: Marco Flores

El dret a l'aigua va ser reconegut per primera vegada com a dret humà universal l'any 1966 en el Pacte internacional de drets econòmics, socials i culturals promogut per l'Assemblea General de les Nacions Unides. Al juliol del 2010 l'ONU va adoptar una resolució que "reconeix que el dret a l'aigua potable i el sanejament és un dret humà essencial per al plaer de la vida i de tots els drets humans". Actualment 178 països han reconegut el dret a l'aigua a través de resolucions o de declaracions internacionals. Els governs no poden negar que estan legalment obligats a garantir aquest dret.

“ELS GOVERNS ESTAN LEGALMENT OBLIGATS A GARANTIR EL DRET A L'AIGUA. (...) SÓN DIRECTAMENT RESPONSABLES DEL REPARTIMENT JUST I EQUITATIU DE L'ÚS I L'ACCÉS A L'AIGUA”

Hi ha diverses iniciatives de la comunitat internacional que intenten establir principis i mecanismes reguladors per a una gestió sostenible de l'aigua. En la Declaració de Dublín, emesa durant la Conferència Internacional sobre l'Aigua i el Medi Ambient de l'any 1992, i la Declaració de San José de l'any 1996, es va acordar impulsar estratègies per aconseguir un equilibri millor entre el subministrament i la demanda d'aigua.

El dret a l'aigua és transversal perquè l'escassetat té impacte en altres drets com el dret a la salut, a l'educació, a una feina digna, etc. Per tant, és un dret la responsabilitat del qual té a veure amb decisions polítiques, econòmiques i mediambientals. Els governs són directament responsables del repartiment just i equitatiu de l'ús de l'aigua i de l'accés. És a través de normes, que s'han de respectar, que els governs han de facilitar l'ús de l'aigua a les persones i controlar-ne la gestió que en facin les empreses privades. Amnistia Internacional demana que l'aigua ha de considerar-se en tot moment com un dret humà i no com un bé privat de consum.

Pel que fa al medi ambient, tant la desertificació com el canvi climàtic tenen un alt impacte en el dret a l'aigua. La falta de pluja, les pluges torrencials i el canvi climàtic comporten conseqüències catastròfiques en la població de llocs com Àfrica. De fet, per a l'any 2080

la FAO estima que el 75% de la població d'Àfrica estarà en risc de patir fam per culpa de la falta d'aigua i es perdran milions d'hectàrees que avui dia són aptes per a cultiu.

A Amèrica Llatina la corrupció en els governs en convivència amb empreses privades és una amenaça per al dret a l'aigua. Defensors dels drets humans denuncien que les empreses es queden amb l'aigua dels rius i l'extreuen de manera il·legal per a la mineria i altres activitats privades. La mineria, en molts casos, s'ha convertit en un poderós enemic que intenta destruir rius, llacunes i terres de cultius.

“A LLATINOAMÈRICA LA CORRUPCIÓ EN ELS GOVERNS EN CONVIVÈNCIA AMB EMPRESES PRIVADES ÉS UNA AMENAÇA PER AL DRET A L'AIGUA. (...) ELS DEFENSORS DELS DRETS MEDIAMBIENTALS SÓN PERSEGUITS I FINS I TOT ASSASSINATS”

Els defensors dels drets mediambientals són perseguits i fins i tot assassinats. En aquest sentit, dues referents de lluita pel dret humà a l'aigua són Berta Cáceres, a Hondures, i Mxima Acuña, al Perú. La primera va ser cruelment assassinada al març del 2016 per impedir que la terra i els rius del seu poble indígena fossin envaïts per una hidroelèctrica privada. La segona encara continua la batalla contra una empresa minera que busca estendre l'explotació cap a llacunes properes al lloc on viu amb la seva família. En tots dos casos els recursos hídrics estan sent amenaçats per interessos econòmics, que, si se'n surten amb la seva, posarien en perill la vida de centenars de persones.

Amnistia Internacional demana a tots els països que reconguin i facin efectiu el dret a l'aigua i el sanejament. Tots els estats han d'adoptar mesures per garantir que aquests drets es reflecteixin plenament en les lleis, les polítiques i la pràctica. Han de garantir que existeixen recursos legals disponibles a escala nacional i internacional en cas de violació d'aquests drets.

En resum, la nostra organització reclama als governs que facilitin la plena implantació i gaudi d'aquest dret en tots els països del món garantint un subministrament d'aigua accessible i assequible per a totes les persones. ■

AIGUA QUE SALVA VIDES

Text i fotografies: Marc Riera, Agermanament sense Fronteres.

Si els milions d'africans que han de recórrer cada dia llargues distàncies per a anar a buscar aigua disposessin d'una aixeta a prop de casa hi hauria societats senceres que es transformarien, perquè l'aigua és la vida. L'escassetat d'aigua o la insalubritat d'aquesta afecta a més del 40% de la població mundial, una xifra alarmant que probablement creixerà amb l'augment de les temperatures que està provocant el canvi climàtic. L'aigua s'ha convertit en l'or del segle XXI.

Però tot i el vent en contra, hi ha països on s'esforcen a revertir aquesta situació. El Camerun, on treballa Agermanament sense Fronteres, és un dels pocs països africans que pot arribar a complir els objectius mínims d'accés a aigua neta, tot i que no ho podrà aconseguir en matèria de sanejament. No és un país amb manca d'aigua. El principal problema és la seva mala qualitat, i una gestió que beneficia a molt pocs i perjudica a la gran majoria.

A les zones desèrtiques del nord és on aquest recurs és més escàs. A la resta del territori, la majoria de la gent s'ha d'abastir amb fonts contaminades per l'acció de l'home, la vegetació o els animals. Aquesta contaminació provoca, per exemple, la proliferació de malalties d'origen hídric com diarrees, disenteria, febres tifoïdals i fins i tot, còlera. Aquest fet incideix directament amb l'índex de mortalitat, especialment en els infants.

Les polítiques del govern camerunès s'han centrat, per ara, en el tractament i distribució d'aigua a les grans ciutats.

Això ha deixat a l'estacada a la gent que viu en zones rurals, obligant la població a fer llargues distàncies per aconseguir aigua i on aconseguir aigua embotellada és un problema. A diferència d'altres països, en el cas del Camerun, l'accés a aigua neta i sanejament pot tenir solució: la construcció de pous d'aigua neta. Gràcies a la cooperació bilateral o a la tasca d'organitzacions com Agermanament, les zones rurals poden anar accedint, de mica en mica, a l'aigua amb la construcció de pous.

ELS POUS. CONSTRUCCIÓ I GESTIÓ

Pous com els que promou Agermanament al Camerun requereixen planificació, recursos per a la construcció i un model de gestió que faci que l'actuació sigui sostenible. Si ve hi ha llocs on es pot extreure l'aigua excavant un pou, hi ha zones on cal fer una canonada de més d'1 km per poder accedir a la font d'aigua neta.

El treball requereix implicació dels beneficiaris col·laborant amb la seva construcció i el manteniment, disposar de suport econòmic per tirar endavant el projecte, allotjar al personal de l'empresa encarregada de fer l'obra, o bé que hi hagi un o dos joves que segueixin el procés d'inici fins al final. Ells seran els responsables de detectar possibles incidències de funcionament.

Un cop acabada l'obra, el pou el gestiona un comitè de gestió, format per famílies que es beneficiaran de l'aigua del pou. Aquest comitè és qui s'encarrega de recaptar la contribució periòdica, l'organització de reunions i la reparació d'avaries, si cal amb l'ajuda de tècnics especialitzats. La quantitat anual que hi aporten les famílies la fixa cada comitè en funció del nombre d'usuaris, costos...

L'aigua s'utilitza bàsicament per beure i cuinar. També per assedegar gent que passa de camí per la zona. Un pou canvia la vida de molta gent. H₂O són molècules de vida però també molècules d'esperança.

“L'ACCÉS A AIGUA NETA I SANEJAMENT POT TENIR SOLUCIÓ: LA CONSTRUCCIÓ DE POUS D'AIGUA NETA.

COM ACTUEM DES DE CATALUNYA

Agermanament sense Fronteres és una organització que actua des de diferents indrets de Catalunya perquè la població del Camerun pugui disposar d'aigua neta. La seva tasca en aquest àmbit ha permès, fins ara, la construcció de 65 pous que beneficien més de 19.000 persones o famílies. Agermanament cerca i gestiona, conjuntament amb organitzacions locals, recursos econòmics i fa un control del procés de construcció i gestió dels pous. Els diners per a la construcció s'obtenen de les aportacions dels socis, de donatius, de recaptació en campanyes i accions o d'aportacions fetes per institucions catalanes (ajuntaments, consells comarcals, parròquies...).

Un cop el projecte d'un pou obté el finançament necessari es treballa amb l'organització local, és a dir la contrapart ASAFRO, per decidir quin és el punt del país on cal actuar amb més prioritat i es fa una anàlisi d'aspectes com nombre de beneficiaris, model de gestió. Per Agermanament tenir un control directe de l'execució de l'obra és una prioritat. Un cop el pou entra en funcionament també es vetlla perquè el sistema de gestió i el manteniment es faci tal com s'ha acordat en el projecte. Paral·lelament també es fan accions de conscienciació perquè tothom valori un bé escàs com l'aigua i el seu consum sigui el més òptim possible.

AIGUA QUE SALVA VIDES

Per tal de promoure l'accés a l'aigua neta a les zones rurals del Camerun el desembre de 2020 es va iniciar la campanya de sensibilització "Aigua que salva vides" entre la ciutadania catalana. A través de la venda d'ampolles de vidre reutilitzables amb el logotip de la campanya es vol impulsar la construcció de nous pous d'aigua. Cada pou té un cost d'entre 3.000 i 4.000€ i beneficia més de 300 persones. La construcció de pous

d'aigua neta redueix la mortalitat infantil, millora la salut de la població, escurça llargs desplaçaments per anar a buscar aigua, i incrementa el nivell de desenvolupament del país. Gràcies a la solidaritat de la gent en aquest moment, i fruit de la campanya, ja s'està fent la prospecció per a construir dos nous pous d'aigua neta. ■

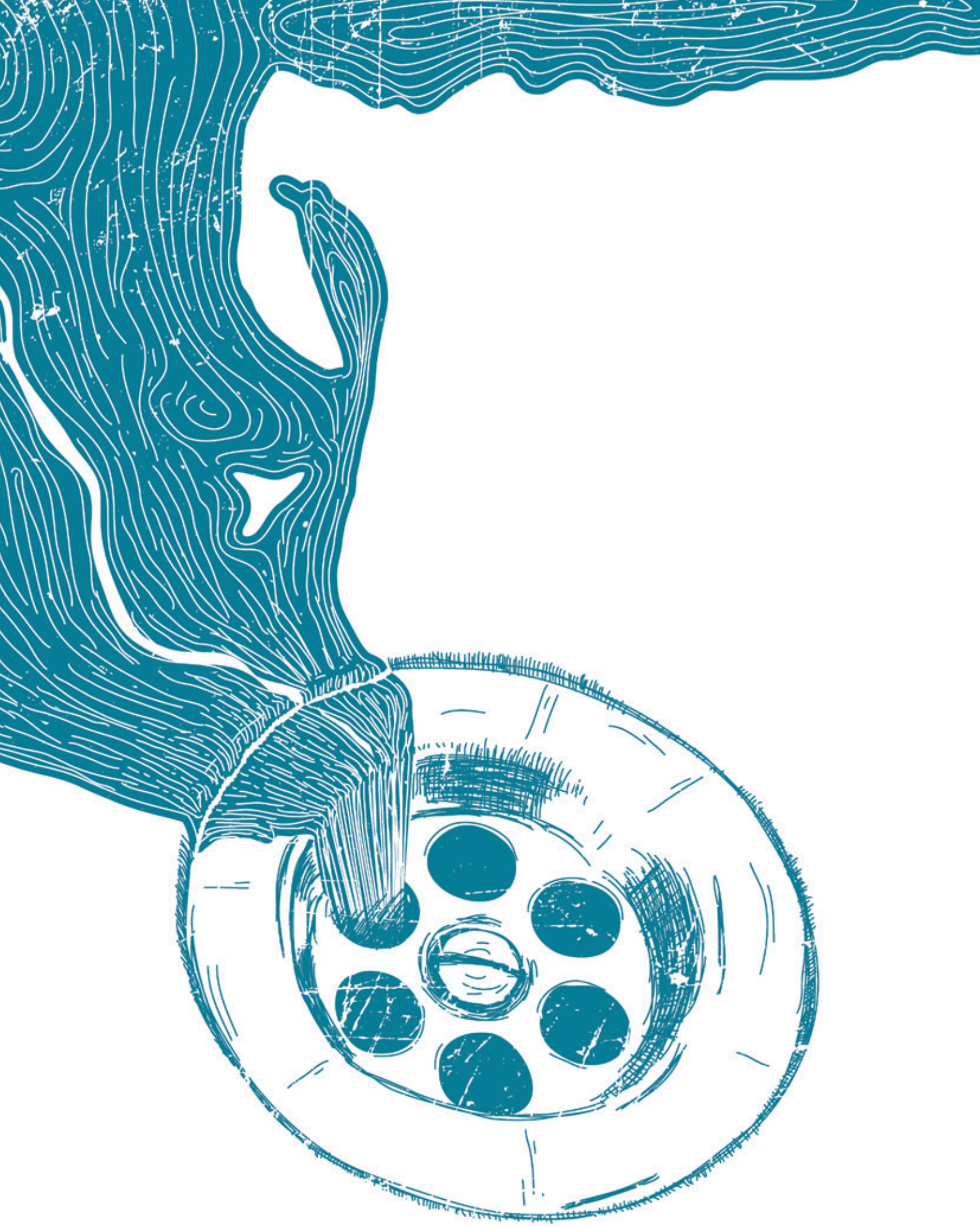
“EL PRINCIPAL PROBLEMA D'AIGUA AL CAMERUN ÉS LA MALA QUALITAT D'AQUESTA, I UNA GESTIÓ QUE BENEFICIA A MOLT POCOS I PERJUDICA A LA GRAN MAJORIA.

***CASOS LOCALS:
ELS MOVIMENTS CIVILS DEL
TERRITORI EN DEFENSA D'UNA
GESTIÓ DE L'AIGUA JUSTA***

Il·lustració: Marc Volpini

A wide, flat, sandy beach with a city and mountains in the background under a cloudy sky. The beach is mostly empty, with some small tufts of grass and debris scattered across the sand. In the distance, a city is visible, followed by a range of mountains under a heavy, overcast sky. A solid brown rectangle is positioned in the top right corner of the image.

**“La societat s’ha adonat que
el Delta de l’Ebre està
realment en perill”**

Manolo Tomàs, Susanna Abella i Matilde Font

Membres de de la Plataforma en Defensa de l'Ebre (PDE).

Text: Josep Alcoceba

En quin context i per què neix la Plataforma en Defensa de l'Ebre (PDE)?

Manolo Tomàs: Cal saber que abans hi havia la Coordinadora Antitransvasament,⁷ la qual tenia un marc d'actuació que anava molt més enllà de les Terres de l'Ebre. És en aquest marc nacional que coneixem la intenció del Govern de fer un pla hidrològic amb transvasaments. Això va provocar que ens mobilitzéssim per explicar aquesta situació a la societat ebreca. S'ha d'entendre que estem parlant de l'any 2000 i que no tenim cap mena de suport institucional. El que volíem fer era que les institucions ebreques prenguessin la gestió del territori. Així doncs, vam convocar una reunió amb l'Ajuntament de Tortosa i les forces parlamentàries per poder explicar la situació i veure què estaven disposades a fer les nostres institucions. El resultat? De forma genèrica, les forces polítiques es van mostrar molt reticents d'enfrontar-se al pla hidrològic.

Tot aquell procediment es va fer de la mà de tres associacions, l'Associació Conservacionista de Terres de l'Ebre, Amics i Amigues de l'Ebre i la Coordinadora Antitransvasaments que, amb la consulta a la ciutadania, es van empoderar per defensar el territori.

Un moviment totalment civil sense suport institucional.

M.T.: No només no teníem cap suport institucional, sinó que durant molt de temps vam anar a contracorrent.

Com a plataforma, la vostra estratègia ha estat sempre fer divulgació de la problemàtica existent.

M.T.: Nosaltres sempre ens hem dedicat a explicar la situació que tenim i a preguntar a la gent què vol fer i qui s'hi vol sumar. La nostra lluita té dos pilars: 1) arguments sòlids i alternatives a la gestió actual i 2) mobilització social popular.

A què us referiu quan parleu d'arguments sòlids?

M.T.: Fem arribar l'opinió dels científics i d'altres experts a la ciutadania i a les instàncies polítiques. Venim d'un territori amb una situació molt greu i assumim la defensa del nostre territori d'acord amb una argumentació científica.

Susana Abella: Per exemple, el cicle de conferències que estem fent aquests dies⁸ va en aquesta línia, enfortir el vincle amb experts perquè ens donin aquests coneixements i, a la vegada, que notin que reben suport, més enllà de les seves institucions, en la seva recerca.

Us hem vist acompanyats d'altres moviments com Campanya pels Sediments, GEPEC, la Plataforma pel Sénia, etc.

Matilde Font: Sí, tenim clar que el nostre objectiu és la defensa del riu i del delta de l'Ebre. Amb els altres grups fem aliances concretes per projectes relacionats amb la nostra causa o en aquelles que ens puguin reclamar.

S.A.: S'ha de tenir en compte que nosaltres som un moviment voluntari i, per tant, les nostres capacitats són menors que un grup que tingui personal tècnic.

Hem vist tota mena de propostes d'intervenció al Delta que es podrien resumir en tres categories: intervenció agressiva amb espigons, dics i similars; una de menys agressiva amb aportacions d'arena, alimentació de dunes, vegetació de zones actualment no vegetades, etc., i finalment, el plantejament (impossible?) de retrocedir terra endins tota activitat humana.

M.T.: No s'ha de perdre de vista que la defensa de l'Ebre comença riu amunt. El problema de la manca de sediments al Delta i de la qualitat de l'aigua, entre d'altres, ve provocat per una gestió ineficient més amunt. I aquesta és la nostra lluita: fer difusió d'aquesta situació. Des de la PDE diem que hem de fer un procés d'adaptació al canvi climàtic.

⁷ Coordinadora Antitransvasament, entitat pionera en la denúncia dels perjudicis ambientals, socials i econòmics que ha comportat per a les Terres de l'Ebre el minitransvasament de l'Ebre cap a Tarragona.

⁸ Des del 14/11/19 la PDE organitza una sèrie de conferències dins del cicle Ebre, Canvi Climàtic i Gestió de Recursos. Podeu trobar-ne tota la informació aquí:

<https://www.ebre.net/bloc/2019/11/cartell-cicle-conferencies-ebre-canvi-climatic-i-gestio-de-recursos/>

El delta de l'Ebre és un dels pocs deltes europeus que té capacitat de reforçar-se sempre que l'acompanyi una gestió dels sediments adequada, tenint en compte el tram final del riu. El debat de les mesures al litoral és efímer. Això no vol dir que no entenguem la posició dels propietaris preocupats pel seu terreny al litoral, això és sempre comprensible, però s'han de buscar solucions sostenibles. Podem entendre intervencions per evitar conseqüències immediates, però s'ha de treballar en un marc a mitjà i llarg termini.

“Les propostes d'intervenció al Delta són efímeres. (...) S'ha de treballar en intervencions sostenibles, que mirin a mitjà i llarg termini”

A què et refereixes amb aquesta menad'intervencions?

M.T.: El Trabucador, per exemple, una ruta salinera que se li trenca la carretera cada vegada que hi ha un temporal. Tot-hom sap que el Trabucador és un element mediambiental prou important. El que potser no es coneix suficient és que no és un element rígid, sinó que es mou. En aquest sentit, que es reposti la carretera mentre es busquen solucions més duradores per extreure la sal és entenedor, però ja està. Si la voluntat és fer un Trabucador rígid, estem perdent esforços i diners.

S.A.: El mateix passa amb l'Illa de Buda, la qual es veuria molt beneficiada si es fes una gestió correcta dels sediments. Actualment coincideix amb la zona de la desembocadura del riu i, si hi hagués la aportació correcta de sediments, en seria la zona més beneficiada.

Cap expert parla ja d'intervencions agressives, perquè s'ha demostrat que no funcionen. Sobre els altres tipus

d'intervencions, només cal observar les conseqüències del temporal Glòria, en què una de les zones que menys en va patir les conseqüències va ser la zona del Migjorn, en la qual precisament s'hi havia dut a terme una acció de recuperació de la platja amb sorra, dunes i aiguamolls. Crec que és un cas molt semblant a la zona dels Muntanyans de Torredembarra. Aquestes solucions funcionen i, de fet, s'estan aplicant a altres zones del món.

La publicitat que va tenir el delta de l'Ebre després del temporal Glòria us ha servit per ser més escoltats, popularitzar la vostra lluita i, en definitiva, donar-vos la raó després de tants anys?

M.F.: S'ha notat, sí. Les conseqüències d'aquests temporals i del canvi climàtic són cada vegada més greus i evidents. S'ha perdut molta part del Delta, sobretot aquella que feia d'esponja. S'han retrocedit molts quilòmetres i ara hem arribat al lloc on hi ha els camps i a on ja hi ha població.

S.A.: Mediàticament la societat s'ha adonat que el delta de l'Ebre està realment en perill. Recordo que, després del temporal Glòria, va haver-hi una mena de psicosi pel temor que desaparegués. Hi havia molt de moviment a les xarxes socials, geòlegs que parlaven d'aquest perill que, fins aleshores, no ho havien fet mai. És un pas important.

“La societat s'ha adonat que el delta de l'Ebre està realment en perill”

Però, més enllà del soroll mediàtic, això ha servit per a alguna cosa?

M.T.: Ha posat la problemàtica del delta de l'Ebre en l'agenda política i social de tot el país. Això ens estalviarà molta pedagogia perquè es constata tot allò que feia anys que dèiem. Un exemple d'aquesta popularització és la massificació turística que hem vist del Delta.

De fet, ara mateix hi ha dos grans corrents: 1) s'està fomentant la reflexió sobre la gestió dels sediments i, de fet, i per primera vegada a l'Estat espanyol, en la Llei del canvi climàtic (article 19) es parla dels sediments;⁹ 2) Apareix un debat local (ebrenc) complex sobre quin delta volem. D'una banda, hi ha la voluntat de mantenir la morfologia actual del Delta i no cedir ni un pam. De l'altra, hi ha aquells que defensem que s'ha de respectar la morfologia variable del Delta, aconseguir, això sí, una gestió correcta dels sediments riu amunt i, en tot cas, fer polítiques que ens ajudin a adaptar-nos a aquesta variabilitat. Solucions rígides o adaptar-se. Aquest és el debat local.

S.A.: Venim de molt lluny. De fet, només una setmana abans del temporal Glòria la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre (CHE) encara es negava a reconèixer que existís un problema de subsistència al Delta. Les conseqüències del Glòria van demostrar, fins i tot per als més reaccionaris, que hi havia un problema en la gestió dels sediments i que la regressió no només era causada pel canvi climàtic.

Costa molt d'entendre que, tot i haver-hi molts estudis científics i de caràcter divulgatiu que expliquen com una gestió correcta dels sediments, netejant-los als pantans, és beneficiosa per a totes les parts, no es faci res, o molt poc, en aquest

sentit. Fins i tot una neteja de sediments correcta suposaria un augment de la capacitat útil d'emmagatzematge dels embassaments.

M.T.: En la neteja de sediments dels pantans totes les parts hi surten guanyant, cert, però no és la percepció dels propietaris.

Com pot ajudar que per primera vegada es parli de la gestió dels sediments en la Llei del canvi climàtic de l'Estat espanyol?

M.T.: Creiem que molt, perquè ajudarà que s'hagi de revisar aquesta gestió. Pensa que dels 200 embassaments que hi ha a la conca de l'Ebre, només 53 són públics. Aquesta serà la nostra feina en els propers anys. Amb voluntat política, aquest problema té solució. A més, s'ha d'aprofitar el context que ens dona el Pacte verd europeu.

Abans parlàveu de la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre. Què és i quin paper té.

M.T.: La CHE és l'organisme oficial que gestiona els rius i afluents de l'Ebre. Té una entitat legal i depèn del Ministeri de Transició Ecològica. L'organisme on es discuteix tota la planificació és el Consejo del Agua, que majoritàriament està format per persones de l'Administració.

S'ha de tenir en compte que, fins fa molt

poc, la Directiva marc de l'aigua considerava que el riu Ebre acabava oficialment a Tortosa, sense assimilar que la gestió del Delta també era seva. El Delta es considerava un problema de costes.

S.A.: Deixa'm afegir que la CHE es va fundar l'any 1926 amb l'objectiu de regar la conca de l'Ebre. Per aquest motiu, l'objectiu de la Confederació ha estat sempre fer embassaments i transformar zones de secà en regadiu.

Això us ho hem sentit a dir més d'una vegada, que cal una gestió integral de tota la conca i el delta de l'Ebre.

M.T.: Sí, nosaltres defensem la gestió de tota la conca, sense ser parcel·lada, i no només del riu, sinó també dels afluents. Un organisme que, amb criteris mediambientals, agafi totes les comunitats autònomes, amb la particularitat de cada territori.

S.A.: Però les complexitats en la gestió actual són fruit d'una voluntat política. Si ens comparem amb altres països, podem veure com el Danubi passa per vuit estats diferents i el Rin per sis. És una qüestió de voluntat política.

Creieu que si el delta de l'Ebre estigués situat en una zona amb més població, hauria estat més fàcil la vostra lluita? Haguéssiu aconseguit més resultats?

⁹ Es pot consultar aquest article, "Consideración del cambio climático en la planificación y gestión del agua", aquí: <https://www.boe.es/boe/dias/2021/05/21/pdfs/BOE-A-2021-8447.pdf>

M.T.: La lògica diu que hauria de ser així, però si analitzes el que està passant al delta del Llobregat... el delta del Llobregat ha retrocedit 800 metres en només deu anys! Aquest és un problema de model de país. Pensa que encara hi ha reticències al fet que hi hagi un ministeri específic de medi ambient. Tot això continua sent una qüestió poc important.

“El problema del delta de l’Ebre no és aïllat, és un problema de model de país: el delta del Llobregat ha retrocedit 800 metres en deu anys”

Segons la vostra experiència, quina importància tenen els moviments civils?

M.F.: Moltíssima. Crec que qualsevol canvi en la visió i gestió que es pugui fer,

és un canvi de model cap a la societat que volem.

M.T.: L’activisme social és un bé molt important que s’ha de cuidar i promocionar. No hem de fugir de responsabilitats sobre el futur del nostre territori. Ens marca un camí de vida que canvia polítiques, fins i tot, governs. El model polític actual és un model que ignora les persones i promociona interessos molt concrets i molt allunyats dels interessos de la societat.

S.A.: Com a activista puc dir que he après molt i que he fet coses que mai m’hauria pensat fer. Ho recomano a tothom, especialment als més joves. L’activisme ajuda a enriquir-se com a persones. ■

“L’activisme social és un bé molt important que s’ha de cuidar i promocionar. No hem de fugir de responsabilitats sobre el futur del nostre territori”

Foto: David Oliete Casanova

15 D'AGOST A LA IMAGINADA
CAMP DE MART, TARRAGONA

TAULA D'EXPERIÈNCIES ECOFEMINISTES

AMB LA PARTICIPACIÓ D'ENTITATS
DE DEFENSA AMBIENTAL DEL
TERRITORI

PARLEM AMB

Víctor Álvarez

Membre de la Plataforma SOS Costa Daurada.

“Valorem la platja per l'exploració econòmica i no per la funció ambiental”

Text: Josep Alcoceba

Fotos: Plataforma SOS Costa Daurada

Foto: David Oliete Casanova

EL PAPER DE LA PLATAFORMA I DE L'ADMINISTRACIÓ: L'EXEMPLE DE L'ANELLA VERDA

De la conversa amb Víctor Álvarez se'n desprèn la preocupació per una zona, l'Anella Verda, tradicionalment desenvolupada de manera força antropitzada, ja que s'ha donat massa pes a projectes de caràcter industrial i a la construcció d'habitatges. L'objectiu de la Plataforma és, doncs, dotar la zona d'un punt de vista ecològic, intentant equilibrar una balança de prioritats a l'hora de planificar projectes. Aquest territori, tal com ens expliquen, pateix un deteriorament ambiental històric, sobretot per les conseqüències del complex químic. En definitiva, la plataforma vol aconseguir un gran espai i pulmó verd que permeti un corredor ecològic perquè la natura també hi pugui sobreviure.

Tot i això, la realitat que se'ns explica és que a l'Anella Verda s'hi han fet pocs estudis i de forma aïllada. Un exemple és tot el que s'està descobrint amb la neteja del Pont de Diable: restes d'una pedrera romana, el nou aqüeducte del Gaià, etc. Unes troballes que demostren que aquesta zona no s'havia controlat mai i estava totalment abandonada. En aquest sentit, la Plataforma creu fermament que si l'Administració i altres institucions com la Universitat impulsessin estudis científics mediambientals de la zona, se'n podria veure la importància ecològica.

La neteja del Pont del Diable pot servir d'exemple de les voluntats del nou govern de l'Ajuntament de Tarragona. Malgrat això, des de la Plataforma es mantenen prudents, saben que encara hi ha molta feina per fer i que les amenaces de projectes especulatius urbanístics continuen. En aquest sentit, que el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya tombés el POUM ha permès aturar projectes com el de la Budellera, però el treball perdura en el seguiment de possibles nous projectes de redistribució urbanística.

En termes generals, la Plataforma continua veient com l'assumpte mediambiental i ecològic

no és transversal dins de l'Administració. L'últim exemple és el del nou govern de la Generalitat, el qual no ha fet un departament específic de medi ambient, sinó que es troba dins del Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agricultura sabent que, moltes vegades, interessos d'agricultura i medi ambient poden no anar en la mateixa direcció.

LA COVID-19 HA ACCELERAT LA PREOCUPACIÓ I CONSCIÈNCIA CIUTADANA CAP A LA IMPORTÀNCIA DE RESPECTAR I CONSERVAR EL TERRITORI

Es podria resumir l'impacte de la covid-19 i el consegüent confinament domiciliari amb un augment exponencial de la sensibilització cap al medi ambient. O almenys això ens diuen les dades de l'any 2020. Però fins quan? Segons la Plataforma, molts dels espais naturals al costat de la ciutat eren desconeguts per la mateixa ciutadania. Com a exemple, l'augment de visitants al Pont de Diable o el ressò mediàtic amb les diferents problemàtiques del riu Francolí. El suport social cap a l'àmbit ambiental va en augment, i això és un bon senyal per a aquestes associacions i plataformes que venen de lluny en aquesta lluita.

De fet, encara que es reconeix que hi ha hagut una reacció esporàdica de la ciutadania que l'any passat va arribar a un punt àlgid que baixará i no es repetirà, la tendència és a l'alça des de fa molts anys. El mateix Víctor Álvarez ens recorda que quan ell va començar, tot just ara fa deu anys, no es parlava gaire de moviments socials mediambientals i que, si anéssim als anys vuitanta o noranta, les persones que ho feien eren socialment tractades d'estranyes. Sembla, doncs, que les cada vegada més evidents conseqüències de la degradació ambiental i la situació d'emergència han comportat que les entitats mediambientals tinguin més suports en les reivindicacions i la lluita. Per cert, aquest increment social s'ha notat també en el perfil del voluntariat, ja que cada vegada hi arriben més famílies, de manera que es facilita la connexió entre generacions.

LES PLATGES: ACTIU ECONÒMIC O AMBIENTAL?

En termes generals, la cobertura comunicativa que s'ha fet de les conseqüències dels temporals com el Glòria a les platges s'ha centrat molt en la pèrdua d'un espai d'oci i atractiu turístic. És a dir, molt lluny d'entendre-les com uns ecosistemes vius i necessaris, on viuen plantes i animals. És més, han estat les parts de la platja més intervingudes antropològicament les que més han patit aquests temporals, amb la platja Llarga com a exemple més icònic d'aquesta realitat.

“S'ha d'apostar per un turisme més valuós, que respecti els espais naturals i que s'escapi de la lògica del turisme de masses”

Des de la Plataforma ens expliquen que és així perquè l'Estat espanyol sempre ha fomentat un turisme basat en una explotació econòmica, que comporta que popularment la platja es vegi únicament com un espai lúdic i una eina de rendiment econòmic i no com un ecosistema que s'ha de protegir. De fet, per la Plataforma les conseqüències evidents dels temporals i la degradació constant de la zona ha

de servir de llum vermella per canviar l'estratègia i apostar per un turisme més valuós, respectuós amb aquests espais i que s'escapi de la lògica d'espais de turisme de masses.

Hi ha diferents exemples que ens fan ser optimistes: els primers ajuntaments que parlen de desconstrucció o que Altafulla hagi suprimit zones de ciment de les platges i hagi donat espais a les dunes.

No serveix posar sorra i ciment perquè la natura sempre reclama el seu espai. El missatge de la Plataforma és clar: tirar enrere i acceptar que les platges són ecosistemes que s'han de conservar i donar-los les proteccions naturals, són sistemes dunars, no blocs de ciment. A més, tal com ens recorda Álvarez, la gestió de les platges no implica únicament l'observació d'aquests espais sinó que s'han de tenir en compte altres lògiques que també hi influeixen com la mateixa gestió dels rius i els sediments.

ELS MUNTANYANS DE TORREDEMBARRA

Els Muntanyans de Torredembarra s'ha convertit en un exemple molt important perquè és un dels sistemes dunars més amplis que hi ha a Tarragona i les Terres de l'Ebre. Una zona de 2,2 km de distància, amb un sistema dunar amb aiguamolls i el seu ecosistema. Aquest espai s'ha conservat, tot i que s'hi volia construir, però final-

ment aquests projectes es van aconseguir aturar i això va implicar que aquest espai quedés sota protecció jurídica.

L'última reflexió de Víctor Álvarez és aquesta: la reivindicació d'una feina en xarxa per l'eficàcia i perquè et permet agrupar-te amb entitats expertes de cada àmbit. Una tasca a la qual s'hi ha de sumar la interlocució amb l'Administració. Com a exemple d'això, quan la Plataforma, conjuntament amb altres entitats ecologistes, va rodejar la finca de la Savinosa i va alçar la veu en contra del projecte de construcció d'un hotel de luxe. ■

El paradigma del riu Siurana

Text i fotografies: Andreu Escolà Llevat

Grup d'Estudi i Protecció dels Ecosistemes Catalans - Ecologistes de Catalunya (GEPEC- EdC)

D'entrada, és una anomalia històrica que no té cap sentit el fet que el principal riu del Priorat, el Siurana, que en configura el paisatge i l'orografia, estigui sec bona part de l'any durant més de vuitanta anys. Que un riu tingui espoliat el 90% del seu recurs per una altra conca hidrogràfica, és a dir transvasada, és un cas únic a Europa.

“Que un riu sigui tingui espoliat el 90% del seu recurs per una altra conca hidrogràfica, és a dir transvasada, és un cas únic a Europa”

Els interessos econòmics d'una comunitat de regants (la Comunitat de Regants del Pantà de Riudecanyes, CRPR), que disposa d'una concessió anòmala de 4.000 litres/segon, que pot representar més de 100 vegades el cabal d'aigua mitjà anual del riu, i en qualsevol cas 200 cops el cabal ecològic que es deixa anar actualment (20 litres/segon), és una aberració amb empara legal que tant l'Agència Catalana de l'Aigua com la Conselleria de Territori i Sostenibilitat (ja extinta) han fet veure que no existia durant els últims 25 anys.

La contradicció és que tothom sap el que està passant, tècnics, investigadors, funcionaris, responsables i polítics, i reconeixen de paraula que això és una injustícia i una illegalitat amb la normativa ambiental i de l'aigua actuals, però s'expulsen la responsabilitat acusant la CHE (Confederació Hidrogràfica de l'Ebre). Quin cinisme.

Coneixen el deteriorament ambiental del riu, un espai amb diverses figures de protecció per la vàlua del seu hàbitat, saben que el Siurana s'està tancant i empobrint, que hi ha anys que la vegetació i la fauna moren, i que els pobles del Priorat estan limitats en el seu desenvolupament social i econòmic. Així i tot, segueixen afavorint una altra

comarca, el Baix Camp, on els índexs de creixement social i econòmic no han parat d'augmentar.

La CRPR és només un òrgan de poder territorial i econòmic que es dedica solament al comerç de l'aigua del Siurana. L'aigua que es destina al regadiu no arriba ni al 40% de tota la que venen. La resta s'utilitza per a ús de boca, industrial, turístic i recreatiu. Aquests últims usos realment permeten el manteniment econòmic d'una comunitat de traficants d'aigua, al qual s'afegeixen els ajuts anuals del Departament d'Agricultura. Quina ironia.

El Baix Camp disposa de recursos hídrics de sobres, té una concessió del Consorci d'Aigües de Tarragona —minitransvasament de l'Ebre—. Només la depuradora de Reus llença 300 litres/segon d'aigua cada dia de l'any a un barranc que ara és un riu que desemboca a Salou, on provoca sovint problemes d'inundacions.

Després de més de set anys de lluita, des del GEPEC ens preguntem: com pot ser que amb tantes evidències d'aquesta usurpació de recursos del Priorat no s'hi trobi cap solució?

Doncs ben senzill, és l'economia, estúpid! Si no que preguntin als alcaldes de Reus, Riudoms, la Selva del Camp, Riudecanyes, Botarell, Duesaigües, Vila-seca i Salou sobre el negoci que fan amb l'aigua, beneficis que obtenen pagant preu agrícola i venent-la a preu d'ús de boca. I com la seva influència en els partits polítics del nostre govern fan invisible un problema ambiental de gran magnitud que podria ser irreversible amb el canvi climàtic que ja tenim a sobre.

La desídia, la negligència i la cobdícia de tots els qui han governat, que no el marc legal, són els responsables de la mort d'un riu i d'un espai natural protegit. Si algú dubta

d'aquestes afirmacions, només cal mirar cap al nord del nostre país, com en poc temps es va resoldre un problema d'una magnitud molt més gran, el cas del riu Ter cap a Barcelona. Només va ser necessària la voluntat del president de la Generalitat, però és clar que a Barcelona, del Priorat, només en volen saber de vins.

Al final de tot plegat, el més trist per a una entitat ecologista com el GEPEC, amb més de 35 anys d'història i de lluita pel medi ambient de Catalunya, és que, com sempre, haurem de recórrer a Europa perquè l'aigua torni al seu curs natural d'on mai hauria d'haver marxat i sancionin el govern de torn per delictes ambientals.

“Com sempre, haurem de recórrer a Europa perquè l'aigua torni al seu curs natural d'on mai hauria d'haver marxat”

De moment sembla que enguany tornarem a rescatar peixos agonitzant abans que morin per manca d'aigua. Junament amb la Plataforma Salvem el Riu Siurana i amb la generositat de la gent, recollirem diners per pagar la defensa jurídica de dos dels nostres companys que seran jutjats per una querrela interposada per la comunitat de lladres de l'aigua del Siurana, pel fet d'haver tornat a la vida el riu i la seva gent per unes hores el 2017. ■

ENTREVISTA

Hèctor Hernández i Andrea Córdoba

ASSOCIACIÓ MEDIAMBIENTAL LA SÍNIA

Text: Josep Alcoceba / **Fotos:** Associació Mediambiental La Sínia

HÈCTOR HERNÁNDEZ ÉS FILL DE LA RIERA DEL GAIÀ, TÈCNIC DE CUSTÒDIA I COORDINADOR DE L'ASSOCIACIÓ. INVOLUCRAT DE SEMPRE EN DIVERSOS MOVIMENTS CIVILS DEL GAIÀ, S'INCORPORA COM A VOLUNTARI A L'ASSOCIACIÓ MEDIAMBIENTAL LA SÍNIA TOT JUST A L'INICI, L'ANY 1998. **ANDREA CÓRDOBA** N'ÉS LA COORDINADORA DE VOLUNTARIS I DE COMUNICACIÓ. EL SEU VINCLE AMB L'ASSOCIACIÓ TAMBÉ VE DE FA MOLT TEMPS, QUAN VA ANAR A LA SEVA ESCOLA D'ALTAFULLA A FER-NE UNES JORNADES. DES D'ALESHORES, HA VISCUT DIFERENTS ETAPES I ACTIVITATS DINS L'ORGANITZACIÓ, DES DEL VOLUNTARIAT FINS AL CÀRREC ACTUAL.

“Els sediments recuperats del pantà del Gaià des de l'any 2010 han permès que la mateixa quantitat d'aigua passi de 2 a 11 km de recorregut fins al mar”

QUAN I PER QUÈ NEIX L'ASSOCIACIÓ?

Hèctor Hernández: L'entitat neix l'any 1997 arran de la preocupació d'un grup de persones per la situació de la desembocadura del riu Gaià. De fet, encara que cinc anys abans aquesta zona s'havia declarat com a espai natural, la veritat és que pràcticament no s'hi havia fet cap intervenció.

Cal pensar que als anys setanta es va construir l'embassament del riu Gaià i, des d'aleshores, no havia baixat cap cabal ambiental al riu. Això va provocar aquesta presa de consciència social i preocupació per un riu pel qual no baixava pràcticament aigua i el d'un espai natural amb una situació complexa. Aquesta inquietud és el brot de naixement de l'Associació, la qual es basa en aquestes dues potes: la conservació del tram baix del Gaià i l'agricultura ecològica.

A FINALS DE L'ANY 2020 ENS ASSABENTÀVEM QUE EL DEPARTAMENT DE TERRITORI DE LA GENERALITAT HAVIA COMPRAT 23 HECTÀREES DE LA PLANA DEL VINYET PER UN VALOR DE 950.000 €.

H.H.: Sí, hem estat al darrere de tot el

procés i és una notícia molt important. En l'àmbit ambiental, per tot el que vol dir protegir 20 hectàrees en una zona tan interessant com aquesta, i en l'àmbit social, perquè molta gent volia recuperar aquest espai. És un espai molt reivindicat pel territori.

Cal saber que la creació de la Xarxa per la Custòdia i el Territori (XCN) ha suposat poder intensificar els projectes de custòdia al territori. Nosaltres ja anàvem fent aquesta tasca, però amb la XCN això ha augmentat, perquè s'han cercat acords de col·laboració amb finques privades per fer-hi accions de conservació a la biodiversitat. És en aquest context quan es va contactar amb Endesa, propietària de les terres de la Plana del Vinyet, l'any 2011. Fruit d'això, al setembre de l'any passat ens van comunicar la intenció de vendre-les. A partir d'aquí, comença un treball amb el Departament de Territori i Sostenibilitat per comprar aquests terrenys. Convé destacar que per fer aquesta compra, la Generalitat va activar el Fons de Patrimoni Natural, el qual està destinat a la conservació d'aquesta mena d'espais. De fet, aques-

ta compra ha estat la primera d'aquest fons especial de la Generalitat.

Andrea Córdoba: Hi ha molta gent del territori que, arran d'aquesta notícia, ha descobert l'espai. Fins i tot persones de la zona! Tot això suma molt.

ARA QUÈ, QUINS SERAN ELS PROPERS PASOS?

H.H.: Hi ha dues grans etapes, la gestió de l'espai i saber què s'hi fa i amb quins diners. Primer de tot, s'ha d'arribar a un acord de custòdia amb l'Incasòl, que és qui ho ha comprat. Després, dissenyar tot el projecte de recuperació d'hàbitat, d'usos públics i poder buscar els recursos necessaris per implementar-ho. És un projecte molt important però també laboriós.

S'HA VISCUT UN AUGMENT EXPONENCIAL D'ARRIBADES DE VISITANTS ALS ESPAIS NATURALS CAUSAT, EN PART, PER TOTS ELS MESOS DE CONFINAMENT DOMICILIARI I LES POSTERiors LIMITACIONS DE MOBILITAT COMARCALS. COM US HA AFECTAT EN LA VOSTRA ACTIVITAT?

A.C.: Hem notat molt l'augment de la sensibilització. Això s'ha traduït tant amb noves persones que s'han acostat a

l'Associació i s'han ofert a col·laborar-hi com amb persones de la mateixa associació que volien tenir més implicació.

PERÒ CREIEU QUE AQUESTA SITUACIÓ ÉS UNA REACCIÓ IMMEDIATA ALS MESOS QUE HEM VISCUT, A UN estat DE XOC, PERÒ QUE, A MESURA QUE RECUPEREM LA NORMALITAT, TOTA AQUESTA EUFÒRIA I IMPLICACIÓ DISMINUIRÀ?

A.C.: És cert que l'any passat, després de tants mesos de confinament domiciliari, la gent tenia ganes d'apropar-se d'una manera més respectuosa al seu entorn. Ara, tot i que el volum d'activitat no ha baixat, l'interès de la gent sí que ho ha fet.

L'ANY 2020 HA ESTAT UN ANY AMB UNA PLUVIOMETRIA ATÍPICA. AIXÒ, ENTRE ALTRES CONSEQÜÈNCIES, HA COMPORTAT L'OBERTURA DEL PANTÀ DEL RIU GAIÀ. PER QUÈ ÉS TAN IMPORTANT L'OBERTURA DEL PANTÀ I EL CONSEQÜENT ARROSSEGAMENT DE MATERIALS I SEDIMENTS?

H.H.: Això és molt important. L'any 2010 vam arribar a un acord amb la propietat del moment, Repsol i l'ACA, per alliberar sediments, que passaven inicialment per la canonada dels regants. Amb aquest acord vam aconseguir que, quan

hi haguessin pluges que provoquessin la pujada del nivell d'aquest embassament, s'obriessin les comportes del fons i s'alliberava així el cabal generador.

Pensa que des de l'any 2010 això només ha passat quatre vegades. Només quatre, però suficients com perquè s'hagin traslladat una part important dels fangs emmagatzemats tots aquests anys riu avall i hagin provocat una repermeabilització de tota la llera del riu. S'ha aconseguit que els onze quilòmetres de ram final tinguin una certa naturalitat i arribin fins al mar. Per tant, si abans de l'obertura de la part inferior de l'embassament l'aigua que s'alliberava per la canonada podia tot just recórrer un parell de quilòmetres ara, amb la recuperació d'aquests sediments, la mateixa quantitat d'aigua en recorre els onze fins a arribar al mar. Amb tots els beneficis per a la biodiversitat que això suposa.

QUINS SÓN AQUESTS BENEFICIS?

H.H.: És molt important que hi hagi aquesta interacció i recuperem aquest cabal, la desembocadura té l'aigua del

“És molt important que rius mediterranis com el Gaià recuperin els seus processos naturals”

freàtic i allà ja hi ha una llacuna molt interessant. Fins que no s'ha aconseguit recuperar aquesta interacció, el cabal quedava molt aïllat del mar, amb les conseqüències que això podia tenir per a la biodiversitat. Des que hi hagut aquesta connexió amb el mar, la fauna i la biodiversitat s'han multiplicat.

Tot això s'ha aconseguit alliberant una mica d'aigua i fent que arribi fins al mar. Per això és tan rellevant fer entendre la importància que rius mediterranis com el Gaià puguin recuperar els seus processos naturals, molts dels quals han quedat escanyats per la construcció d'un embassament que no havia tingut en compte que s'alliberés un cabal ambiental.

QUIN APRENTATGE US EMPORTEU DE TOTS AQUESTS ANYS?

A.C.: És un aprenentatge cru, perquè tot i saber que qualsevol àmbit demana molta implicació, no m'esperava l'exigència d'aquest sector. Tot això m'està servint per descobrir espais que tenia al voltant de casa i no n'era conscient.

H.H.: Un dels grans objectius és aconseguir un parc natural del riu Gaià, malgrat que no serà fàcil. Hi ha diversos espais naturals al voltant del riu Gaià i creiem que seria molt important poder unir-los tots sota el marc d'un gran espai natural al llarg de tot el riu.

Una última reflexió, crec que s'ha demostrat que com a societat civil som capaços de crear consciència i, per tant, hem de fer un pas més perquè la societat civil pugui decidir, amb recursos, gent i treballant amb dignitat. ■

“Un dels grans objectius és aconseguir un parc natural del riu Gaià”

Cap a la transformació ecològica de la cooperació internacional

Text: CEDAT i la XCD

L'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD) organitza el curs **Cap a la Transformació Ecològica de la Cooperació Internacional**, una formació que té com a objectiu integrar el medi ambient i l'emergència climàtica en les polítiques de cooperació. Hi participen la Universitat Rovira i Virgili, el Centre d'Estudis de Dret Ambiental de Tarragona (CEDAT) i la Xarxa de Cooperació al Desenvolupament del Sud de Catalunya.

La formació està dirigida als agents públics i privats del món de la cooperació internacional, en particular al personal tècnic de les administracions i de les ONGD que vulguin adquirir coneixements generals sobre temes ambientals i de sostenibilitat, incorporar una perspectiva de justícia ambiental i climàtica en les seves intervencions i, finalment, acostar-se a l'acció. Uns coneixements fonamentals per prendre decisions, dissenyar polítiques, programes i projectes i per proposar solucions més justes i ambientalment sostenibles en l'àmbit de la cooperació internacional.

Després de moltes setmanes de treball, la formació resultant és de deu hores repartides en cinc mòduls i estructurats en vuit temàtiques i dues taules d'intercanvi d'experiències. L'elaboració d'aquesta formació ha rebut la col·laboració de la Secretaria de Medi Ambient i Sostenibilitat, la Diputació de Barcelona, l'Àrea Metropolitana de Barcelona, l'Ajuntament de Barcelona, La Fede.cat, les Coordinadores d'ONGD de Girona i Lleida, i la Xarxa de Consum Solidari.

Els mòduls es troben interrelacionats entre si amb una progressiva complexitat i concreció que pretén avançar cap a l'ambientalització de les intervencions del sector de la cooperació internacional. Tot i que es tracta d'un programa seriati, és possible cursar els mòduls per separat, d'acord amb les necessitats de les persones participants.

MÒDULS

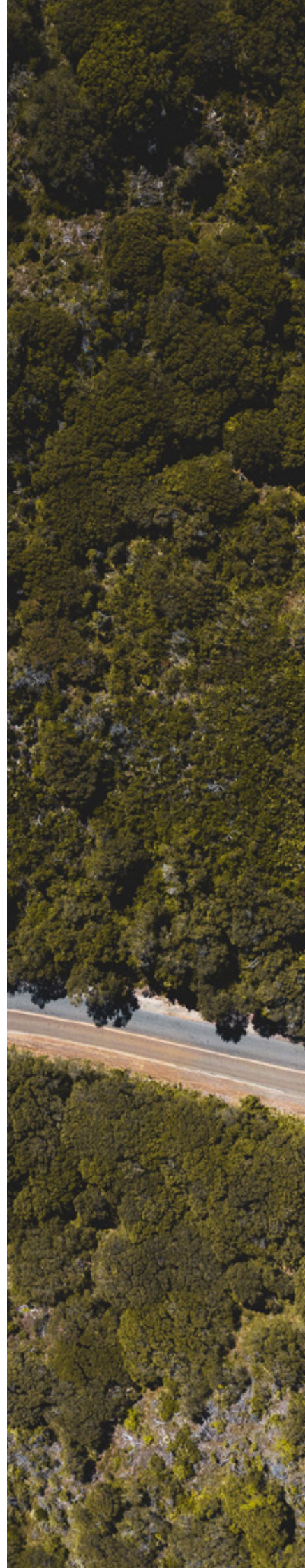
MÒDUL 1

Introducció als reptes ambientals per a la cooperació internacional

Data: Dilluns 21 de juny, 16 -18 h

Formadors: CICrA Justícia Ambiental/ CEDAT

Quina és la relació entre medi ambient i cooperació internacional? Què és la transversalització ambiental i per què és important? Quina diferència i relació hi ha entre medi ambient i biodiversitat, degradació ambiental i canvi climàtic, escalfament global i crisi global, contaminació puntual i difusa, petjada ambiental i deute climàtic, mitigació i adaptació? Primer mòdul de caràcter introductor en què, a la lliçó 1, es fa una aproximació al vincle entre medi ambient i cooperació i al significat de transversalització ambiental en la cooperació. En segon lloc, a la lliçó 2, a través de la tècnica de la narració d'històries (storytelling), es fa un viatge imaginari per l'Amazònia equatoriana en el marc d'un projecte de cooperació internacional per visibilitzar les diferències i la relació entre aquests conceptes. L'objectiu d'aquest mòdul és establir una base conceptual comú aplicable a la resta de sessions.

Lliçó 1. D'on partim i cap a on anem? Desxifrant el nexa entre medi ambient i cooperació

1. Presentació de la formació i el programa: context i metodologia
2. On som? Aproximació al vincles entre medi ambient i cooperació
3. Cap on anem? La transversalització ambiental i reptes per integrar criteris ambientals i de canvi climàtic.

Lliçó 2. Un viatge per l'Amazònia equatoriana, descobrint conceptes clau

1. Conceptes clau per entendre els reptes ambientals actuals de la cooperació internacional: medi ambient, biodiversitat, canvi climàtic, canvi global, contaminació puntual, mitigació, adaptació, etc.

MÒDUL 2

Introducció al dret ambiental. Eines i instruments per fonamentar les intervencions de cooperació

Data: Dilluns 28 de juny, 16 -18 h

Formadors: INSTA - Serveis Jurídics Ambientals

Quin és el marc normatiu ambiental i climàtic aplicable a les intervencions de la cooperació? Quins principis ambientals orienten les intervencions? Quins drets i obligacions ambientals hem d'observar en les intervencions de cooperació? La natura necessita drets?

Aquest mòdul té per objectiu, d'una banda, explorar la normativa més rellevant aplicable al medi ambient, canvi climàtic i cooperació al desenvolupament amb la intenció d'identificar els contextos, les obligacions i els compromisos internacionals i nacionals adoptats pels països en què s'intervé. Això ha de permetre garantir la coherència de les intervencions i justificar la seva necessitat. D'altra banda, aspira a identificar els principis ambientals que orienten l'acció de cooperació internacional i els drets ambientals per a defensar el medi ambient, protegir els drets humans i prevenir conflictes socioambientals.

Lliçó 1. Estructura i marc normatiu del medi ambient, canvi climàtic i el vincle amb la cooperació internacional

1. Principals acords i compromisos en matèria ambiental i de canvi climàtic
2. Legislació i polítiques locals amb incidència en el medi ambient, el canvi climàtic i la cooperació
3. El repte de la coherència jurídica i política per a la integració del medi ambient i canvi climàtic

Lliçó 2. Els drets ambientals i principis ambientals en la pràctica de la cooperació internacional

1. Principis ambientals més importants
2. Drets ambientals
 - 2.1. Dret a un medi ambient sa: un dret humà fonamental
 - 2.2. Dret de participació pública en assumptes ambientals: accés a la informació, participació en la presa de decisions i accés a la justícia
 - 2.3. Drets de la natura

MÒDUL 3

Cooperació internacional per a la justícia ambiental i climàtica

Data: Dimecres 1 de juliol, 16 – 18 h

Formadors: Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals (ICTA-UAB)/ CICrA Justícia Ambiental

Què es la justícia ambiental i climàtica? Com es manifesten les injustícies ambientals i climàtiques? Quin rol té la cooperació en la consecució de la justícia ambiental i climàtica?

La justícia ambiental és una narrativa cada cop més reivindicada per moviments ecologistes d'àmbit local i global, com a alternativa a la cada vegada més desacreditada noció de desenvolupament sostenible, tant per explicar les diferents manifestacions de la crisi ambiental com per fonamentar nous principis axiològics, eines, estratègies i pràctiques socials per defensar l'ambient.

L'objectiu d'aquest mòdul és aprofundir en la noció de justícia ambiental i sobretot explorar-ne les dimensions pràctiques, com a discurs explicatiu de la realitat i com a matriu prescriptiva, a fi d'identificar com el sector de la cooperació pot incorporar aquesta perspectiva.

Lliçó 1. (In)justícia ambiental global. Conceptes clau i eines per mapar-la i quantificar-la.

1. Noció de justícia ambiental global
2. Principals manifestacions d'(in)justícia ambiental a través de la presentació del mapa EJOLT

Lliçó 2. Resistències, resiliències i transformacions davant la injustícia ambiental

1. Identificació, a partir d'experiències reals, de les possibilitats d'intervenció del sector de la cooperació en la defensa de la justícia ambiental

MÒDUL 4

Ambientalització interna dels agents de cooperació

Data: Dijous 8 de juliol, 16 -18 h

Formadors i entitats participants: Barcelona més Sostenible, Ecologistes en Acció i la XES

Som una entitat ambientalment responsable? Quines mesures podem prendre per millorar la sostenibilitat de la nostra entitat? Quines eines existeixen per mesurar l'impacte ambiental de les nostres accions diàries?

Un altre aspecte fonamental de la transversalització del medi ambient són les polítiques institucionals i la cultura interna dels diversos agents de la cooperació, privats i públics, ja que l'adopció de mesures de sostenibilitat ambiental i social implica un compromís amb el canvi de model de desenvolupament.

En aquest mòdul, en primer lloc, es fa una autodiagnosi de coherència de pràctiques per conèixer el funcionament de l'entitat i els possibles aspectes que cal millorar per avançar cap a una cultura de la sostenibilitat. En segon lloc, a través de diverses entitats del territori, es proporcionaran eines i es donaran a conèixer estratègies per a l'ambientalització interna dels agents de cooperació.

Lliçó 1. Cap a una cultura de la sostenibilitat ambiental interna

1. Beneficis socials i ambientals d'adoptar una política institucional de sostenibilitat
2. Diagnosi ambiental i pla de gestió

Taula d'experiències en el desenvolupament i aplicació d'eines per integrar la dimensió ambiental

MÒDUL 5

Com integrar el medi ambient i canvi climàtic en projectes de cooperació

Data: Dimarts 13 de juliol, 16-18 h

Formadors i entitats participants: Bosque y Comunidad, Associació de Naturalistes de Girona, Assamblea de la Bordeta de Lleida i CooperAcció de Tarragona

Com es poden identificar i mesurar els possibles impactes ambientals dels projectes de cooperació? Com es pot transversalitzar el medi ambient i canvi climàtic en el cicle dels projectes de cooperació? Quines característiques té un projecte ambiental en l'àmbit de la cooperació?

Aquest mòdul té per objectiu proporcionar pautes i directrius per incorporar l'enfocament integral del medi ambient i canvi climàtic als projectes de cooperació. Reflexionar sobre projectes que responen a objectius específics de sostenibilitat, conservació i protecció de recursos ambientals i projectes de cooperació amb possibles impactes negatius al medi ambient.

Lliçó 1. Transversalització del medi ambient i canvi climàtic en el cicle del projecte

1. Medi ambient i projectes. Projectes de cooperació amb impacte al medi ambient i projectes ambientals en l'àmbit de cooperació
2. Integració del medi ambient i canvi climàtic en els projectes: metodologies i indicadors

Taula d'experiències d'ambientalització de projectes amb entitats del territori català.

Espai de trobada entre agents de cooperació i ambientals per conèixer experiències d'ambientalització dels projectes.

METODOLOGIA

Aquesta formació adopta una metodologia d'aprenentatge i ensenyament mixta que inclou principalment tallers, taules d'experiències, casos d'estudi i narració d'històries (storytelling). Els tallers són metodologies participatives en els quals es posa en pràctica el coneixement a través d'activitats conjuntes. Les taules d'intercanvi tenen per objectiu compartir eines per a la transversalització ambiental en l'àmbit i bones pràctiques i experiències de sostenibilitat entre les entitats del territori. L'storytelling consisteix a narrar una història fent servir conceptes científics amb l'objectiu de conduir els oients cap al coneixement dels conceptes i entregar-los un missatge. La formació es complementa amb la utilització d'exemples, casos d'estudi, llistes de verificació i avaluació, així com recursos i material útil addicional que es facilitarà abans de cada mòdul. L'objectiu és que les persones participants compreguin millor els conceptes i aprofundeixin en aquells temes que considerin oportuns.

Una vegada acabades les cinc sessions formatives, estaran disponibles tant a la pàgina web de l'ACCD (pendent especificar). A més, es treballa perquè també estigui disponible en algun espai digital de la URV.

FORMACIÓ EN LÍNIA

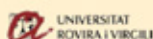
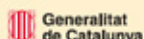
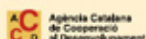
CAP A LA TRANSFORMACIÓ ECOLÒGICA DE LA COOPERACIÓ INTERNACIONAL

Com integrar el medi ambient i l'emergència climàtica en les polítiques de cooperació

Formació de 10 hores dirigida a professionals de la cooperació internacional que volen aprofundir els seus coneixements sobre **temes ambientals** i incorporar la perspectiva de justícia ambiental i climàtica.

 Dies 21 i 28 de juny i 1, 8 i 13 de juliol
16 h a 18 h

 Més informació
cooperaciocatalana.gencat.cat

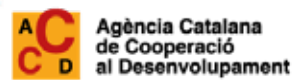

OFICINA DE COMPROMÍS SOCIAL
Universitat Rovira i Virgili, Campus Catalunya
Avinguda Catalunya 35, 43002 Tarragona

Xarxa de Cooperació al Desenvolupament del Sud de Catalunya
977 25 65 86 - www.xcd.cat - info.xcd@urv.cat

Agència Catalana
de Cooperació
al Desenvolupament

Generalitat
de Catalunya

UNIVERSITAT
ROVIRA I VIRGILI
URV Solidària

